ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФ ҺӘМ ФӘН МИНИСТРЛЫГЫ
ӨСТӘМӘ ПРОФЕССИОНАЛЬ БЕЛЕМ БИРҮ
ДӘҮЛӘТ АВТОНОМ МӘГАРИФ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ
"ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ ИНСТИТУТЫ"

ЭШ ПРОГРАММАЛАРЫН ТӨЗҮ БУЕНЧА МЕТОДИК ТӘКЪДИМНӘР

РУС ТЕЛЕНДӘ ТӨП ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ 7НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫНА ТАТАР ТЕЛЕН ТУГАН ТЕЛ БУЛАРАК ӨЙРӘТҮ ӨЧЕН «ТАТАР ТЕЛЕ» ҺӘМ «ТАТАР ӘДӘБИЯТЫ» ПРЕДМЕТЛАРЫ БУЕНЧА ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Казан
2017

ББК 74.268.1Тат+74.268.3Тат
Э98

ТРМҮИ Гыйльми советы карары нигезендә бастырыла

ТРМҮИ ректоры Р.Р. Бәдриеваның гомуми редакциясендә

Төзүче-авторлар:

Мөхәрләмова Г. Н., Г. Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институтының татар телен һәм әдәбиятын укытуның хәзерге проблемалары бүлегенең өлкән фәнни хезмәткәре, филология фәннәре кандидаты

Һадиева Г. В., Мәгарифне үстерү институтының татар теле һәм әдәбияты кафедрасының өлкән укытучысы

Ханнанова М. Х., Казан шәһәре Идел буе районы «35нче лицей – «Галактика» укыту-белем бирү үзәге» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең татар теле һәм татар әдәбияты укытучысы

Гыйлаҗева Г. Ф., Казан шәһәре Идел буе районы «35нче лицей – «Галактика» укыту-белем бирү үзәге» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең татар теле һәм татар әдәбияты укытучысы

Арсланова Ә. Д., Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35нче гомуми урта белем мәктәбенең югары квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Миннегалиева Р. Х., Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35нче гомуми урта белем мәктәбенең беренче квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Сафина К. Й., Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35нче гомуми урта белем мәктәбенең беренче квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Фатрахманова Ф. С., Яшел Үзән районы Зур Ключи гомуми урта белем мәктәбенең беренче квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Эш программаларын төзү буенча методик тәкъдимнәр. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмаларының 7нче сыйныф укучыларына татар телен туган тел буларак өйрәтү өчен «Татар теле» һәм «Татар әдәбияты» предметлары буенча эш программасы / төз.-авт.: Мөхәрләмова Г. Н. һәм башк. – Казан: ТРМҮИ, 2017. – 65 б.

"Татар теле" һәм "Татар әдәбияты" предметларының эш программаларын төзү буенча методик тәкъдимнәр "Россия Федерациясендә Мәгариф турында"гы Федераль законы, РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 2015 елның декабрендә чыккан 1577 номерлы боерыгы, федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә һәм гомуми белем бирүнең төп белем бирү үрнәк программаларын исәпкә алып эшләнде.

Методик тәкъдимнәрдә бирелгән материал белем бирү оешмалары җитәкчеләре, татар теле һәм әдәбияты укытучылары, методистлар өчен файдалы булачак.

© ТРМҮИ, 2017

КЕРЕШ

Һәр уку предметының эчтәлеге укытучы төзегән эш программасында чагылыш таба.

Эш программасы – “педагог тарафыннан конкрет белем бирү оешмасы һәм билгеле бер сыйныф (төркем) өчен үрнәк программа нигезендә төзелгән, эчтәлегендә, темаларны өйрәнү эзлеклегендә, сәгатьләр санында, уку-укытуны оештыру формаларын куллануда һ.б. үзгәрешләрне һәм өстәмәләрне үз эченә алган уку программасы ул”[1], икенче төрле әйткәндә, ул укытучының белем бирү эшчәнлеген оештыру системасын характерлый торган норматив-идарә итү документ.

Ул түбәндәге өлешләрдән тора: аңлатма язуы, уку предметының эчтәлеге, программаның бүлек һәм темаларны үз эченә алган календарь-тематик план, белем бирүнең планлаштырылган нәтиҗәләре, әлеге нәтиҗәләргә ирешүне бәяләү юллары һәм формалары. Гомуми белем бирүнең төрле баскычларында уку-укыту процессы әлеге программадан башка нәтиҗәле итеп оештырыла алмый.

Программаларны эшләү гомуми белем бирү оешмаларының уку-укыту, методик һәм норматив эшчәнлекнең аерылгысыз бер өлеше булып санала. Шул ук вакытта “Россия Федерациясендә Мәгариф турында”гы 273нче номерлы Федераль законы уку предметы, курсы, дисциплинасының (модуленең) эш программасы дигән төшенчәне үз эченә алса да, биредә әлеге төр программага куела торган таләпләр билгеләнми, шул сәбәпле укытучы эш программасын төзегән вакытта төрле характердагы сораулар белән очрашырга мөмкин.

Әлеге методик тәкъдимнәрдә әдәбият предметы буенча эш программасының моделен төзү буенча киңәшләр бирелә, эш программасының структурасы, төп өлешләре, аны төзү юнәлешләре билгеләнә.

Аерым уку предметы буенча төзелгән үрнәк программалар эш программасын төзүдә нигез булып тора, шуңа күрә аның билгеле параметрлары эш программасының структурын, өлешләрен төзүдә хезмәт итә.

Эш программасын төзегәндә аның максатларын, бурычларын һәм фукцияләрен истә тоту зарур.

Эш программасының төп максаты – уку-укытуның билгеле бер баскычында төп белем бирү программасын, планда каралган сәгатьләр санына туры килгән аерым уку предметы буенча үрнәк программаның эчтәлеген, дәрестән тыш эшләр планын, өстәмә белем бирү сәгатьләрен гамәлгә ашыру.

Эш программасының түбәндәгеләр тәшкил итә:

- гомуми белем бирү оешмасының белем бирү эшчәнлегенең максатлары, бурычлары һәм укучыларның үзенчәлекләрен исәпкә алып аерым уку предметының эчтәлеген, күләмен, уку материалын өйрәнү тәртибен билгеләү;
- уку еллары һәм белем алу баскычлары эчтәлегенең дәвамчанлыгын тәэмин итү;
- төп гомуми белем бирү оешмасының билгеле бер шартларын, уку ихтыяҗларын һәм укучыларның үсеш үзенчәлекләрен исәпкә алып, педагогик эшчәнлекнең индивидуальлеген чагылдыру.

Эш программасының төп **функцияләре:**

- норматив (эш программасы тулы күләмдә эшләнергә тиеш);
- билгеле бер максатка ирешүне күздә тоту (эш программасы теге яки бу белем бирү өлкәсендә нәтиҗәгә ирешү өчен уку кыйммәтләрен һәм максатларын билгели);

[1] Журин А.А. Рабочая программа по учебному предмету: разработка, экспертиза, утверждение: пособие для учителей и руководителей образовательных учреждений общего образования. – М.: Вентана-Граф, 2013. – Б. 14.

- эчтәлекле (эш программасы укучылар тарафыннан үзләштерергә һәм танып-белергә тиеш булган уку элементларының эчтәлеген, шулай ук аларның авырлык дәрәҗәсен билгеләүне күздә тота);
- процессуаль (эш программасы эчтәлек элементларын үзләштерүнең логик эзлеклелеген, уку-укытуны оештыру формаларын, методларын, чараларын һәм шартларын, шулай ук уку-укыту процессының әлеге предмет буенча дәвамчанлыгын билгели);
- бәя бирүче (эш программасы эчтәлек элементларын үзләштерүнең дәрәҗәсен, контрольгә алынучы объектны, контроль төрләрен һәм укучыларны бәяләү критерийларын ачыклый).

Аерым уку предметы буенча эш программасы РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 2015 елның декабрендә чыккан 1577 номерлы боерыгы буенча эш түбәндәге өлешләрдән торырга тиеш:

1) аерым уку предметын үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре;
2) дәресләрне оештыру формаларын, укучыларның төп эшчәнлек төрләрен күрсәткән аерым уку предметының эчтәлеге;
3) һәр теманы үзләштерүгә бүлеп бирелгән сәгатьләрне күрсәткән календарь-тематик план.

Аерым уку предметы буенча эш программасын килештерү һәм раслауның тәртибе гомуми белем бирү оешмасының локаль норматив актлары белән билгеләнә.

РУС ТЕЛЕНДӘ ТӨП ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕ (VIIСЫЙНЫФ) ӨЧЕН ТАТАР ТЕЛЕННӘН ЭШ ПРОГРАММАСЫ

(Татар теле: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) 7нче с-ф./ Р.К.Сәгъдиева, Г.Ф.Харисова, Л.К.Сабирҗанова, М.Ә.Нуриева. –Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2015. – 215 б. Дәреслеге буенча)

Төзүче-авторлары:

1. Ханнанова Миләүшә Хатип кызы, Казан шәһәре Идел буе районы «35 нче лицей – «Галактика» укыту-белем бирү үзәге» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең татар теле һәм татар әдәбияты укытучысы
2. Гыйлаҗева Гөлнара Фаил кызы, Казан шәһәре Идел буе районы «35 нче лицей – «Галактика» укыту-белем бирү үзәге» муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең татар теле һәм татар әдәбияты укытучысы

Аңлатма язуы

7 нче сыйныфлар өчен татар теленнән эш программасы түбәндәге хокукый-норматив документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында” Законы (№273 29.12.2012)
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында” Законы (ТРЗ-№ 68 22.07.2013)
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халыклары телләре турында” (ФЗ-№126 24.07.1998).
4. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Законы (№ 1560-XII 08.07.1992)
5. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (РФ Мәгариф министрлыгында 1897 нче номерлы боерыгы белән кертелгән 17.12.2010)
6. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда Фән һәм мәгариф үсеше турында дәүләт программасы
7. Муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең төп гомуми белем бирүнең төп уку-укыту программасы (ФДББС таләпләренә нигезләнгән).
8. Муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесенең 2017-2018 нче уку елына календарь уку графигы.
9. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теле: үрнәк гомуми программа” (V-IX сыйныфлар, төзүчеләр: Ф.Ф.Харисов, Ч.М.Харисова, Г.Р.Шакирова. – Казан, 2013.
10. Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар: 1-11 нче с-флар/ [басма өчен Ч.М.Харисава, К.С.Фәтхуллова, З.Н.Хәбибуллин җаваплы]. – Казан : Татар. кит. нәшр., 2011. – 239б.
11. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар теленнән программа (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 5-9 нчы сыйныфлар / Р.К.Сәгъдиева, Р.М.Гарәпшина, Г.И.Хәйруллина. – Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2015. – 35 б.
12. Дәреслек: Татар теле: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) 7 нче с-ф. /Р.К.Сәгъдиева, Г.Ф.Харисова, Л.К.Сабирҗанова, М.Ә.Нуриева.- Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2015. – 215 б.

Максат:

Федераль дәүләт стандарты таләпләрен тормышка ашыру белән бергә рус мәктәбендә татар теленә өйрәткәндә укучыларда лингвистик (тел), коммуникатив

(аралашу), милли мәдәният өлкәсенә караган культурологик (мәдәниятлелек) компетенцияләр булдыру.

Бурычлар:

- укучыларда ватанпәрвәрлек хисләре, туган телгә сакчыл караш тәрбияләү;
- укучыларның сөйләм эшчәнлеген һәм фикерләү сәләтен, төрле шартларда әдәби телдә дөрес аралаша белү күнекмәләрен үстерү;
- татар теле гыйлеме, аның төзелеше, кулланылыш өлкәсе, төп нормалары, сөйләм этикеты, стилистик чаралары белән танышу, сүз байлыгын арттыру;
- тел фактларын анализлый, тел күренешләрен күрә, таба белү сәләтен, тәкъдим ителгән мәгълүматтан мөһимен сайлап ала белү осталыгын үстерү;
- үзләштерелгән белемне һәм осталыкны тормышта максатчан кулланырга өйрәтү;
- дәреслек, өстәмә һәм белешмә әдәбият белән эш итү, уку, язу күнекмәләрен камилләштерү;
- үз милләтеңә, телеңә хөрмәт белән карау, шулай ук татар теле аша башка милләт вәкилләренә, аларның рухи мирасына мәхәббәт хисе тәрбияләү.

Предметка гомуми характеристика

7нче сыйныф укучыларының белем, осталык һәм күнекмәләренә төп таләпләр

Морфология:

1. Сүз төркемнәреннән фигыльне, бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәрен, хәбәрлек сүзләрне лексик-грамматик мәгънәләре, морфологик һәм синтаксик билгеләре буенча аера һәм аларны таный белү. Морфологик анализ ясый белү.
2. Өйрәнелгән сүз төркемнәре белән җөмләләр һәм текстлар төзү. Сүз төркемнәренең төрле ысуллар белән ясалышын белү.

Сөйләм эшчәнлеге:

1. Укучыларның, үз тәҗрибәләреннән чыгып, диалогик һәм монологик сөйләм оештыра белү.
2. Бирелгән план буенча сочинение язу.
3. Әдәби геройларны сурәтләп бирү.
4. Каралган спектакль буенча хикәя төзү (телдән яки язмача).
5. Программа буенча укылган китапның эчтәлеген сөйләү яки язу, үз фикереңне белдерү.
6. Эш кәгазьләреннән белдерү, бәйрәм белән котлау тексты язу.
7. Татарчадан русчага яки русчадан татарчага тәрҗемә итү күнегүләре эшләү.

Укыту планында предметның тоткан урыны

Мәктәпнең укыту планы нигезендә 7 нче сыйныфларда татар теле дәресләрен укытуга атнага 3 сәгать бирелә, ел дәвамында 105 дәрес тәшкил итә, эш программасында да уку елы дәвамында 105 дәрес үткәрү планлаштырыла.

Мәктәп компонентындагы сәгатьләр бүленеше* (һәр мәктәпнең укыту планы буенча)

Бүлекләр	Авторлык программасына туры килгән сәгать саны	Мәктәп компонентындагы сәгать саны	Эш программасына туры килгән сәгать саны	Аңлатма
Кисәкчәләр	0	1	1	Проект эше (*Йолдызнамә, йолдызлык,*)
Барлыгы (сәгать саны)				

Предметны үзләштерүнең шәхескә кагылышлы, метапредмет, предмет нәтиҗәләре

Икенче буын стандартларының нигезен яңа төр мөнәсәбәтләр тәшкил итә: бүген укучының билгеле бер белем дәрәҗәсенә ия булуын дәүләт кенә түгел, ә бәлки укучы, аның эти-әнисе дә дәүләттән билгеле бер күләмдә сыйфатлы белем бирүен таләп итү хокукына ия.

Икенче буын стандартлары шәхес үсешен тәэмин итү, укытуга үз эшеңне төптән белеп якын килү бурычын куя. Башкача әйткәндә, мәгариф системасы баланы белемле итү хакында гына түгел, аңа күнекмәләр бирү, аны эшкә өйрәтү турында да кайгырта.

Нәтиҗәләргә таләпләр – гомуми белем программаларының барлык төрләренең состав өлеше. Алар шәхескә кагылышлы, метапредмет (эшчәнлекнең гомумиләштерелгән ысуллары) һәм предмет буенча (фәнне өйрәнү) нәтиҗәләрне үз эченә ала.

Укытуның көтелгән нәтиҗәләре:

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- татар теленең байлыгын, матурлыгын тоярга өйрәнү, аның чисталыгын саклауга ихтыяҗ булу; туган телне өйрәнүнең әһәмиятен аңлау;
- белем ала белү, тел белеме өлкәсендә белемнәрне мөстәкыйль рәвештә үзләштерү, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген оештыра белү;
- үзең алган белем күнекмәләрне тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү, тормышта үз урыныңны күзаллый башлау;

- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;

- үзеңне тыңлаучы күзлегеннән анализлый белү, сөйләмне камилләштерергә омтылу;
- үзбәягә сәләтле булу;
- үз текстларыңны язуга кызыксыну булу.

Метапредмет нәтиҗәләре:

Танып-белү универсаль уку гамәлләре (ТБУУГ):

- танып-белү мәсьәләсен мөстәкыйль ачыклау һәм шунан чыгып максатлар кую;
- язма һәм телдән тексттагы мәгълүматны аңлый белү (мөстәкыйль рәвештә текстның темасын, күтәрелгән проблеманы ача белү);
- уку мәсьәләсен чишүдә логик фикерләү;
- төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мөстәкыйль рәвештә мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;
- тел берәмлекләрен сөйләм эшчәнлегендә дөрес һәм урынлы файдалана белү, язма сөйләм процессында орфография һәм пунктуация кагыйдәләрен үтәү;
- билгеле бер темага караган материалны сайлау һәм системалаштыру алымнарын үзләштерү;
- тексттан фактик мәгълүматны аерып ала белү;
- телләр арасындагы уртак проблемаларны, уртак кагыйдәләрне, аермалы якларны күрергә өйрәнү;
- сүзлекләр, сүзлекчәләр, белешмә материаллардан файдалана белү;
- телне әдәбият, тарих, җәмгыять белеме, экология предметлары белән бәйләп, дөнья, яшәү, табигать, кешелек җәмгыяте турында күзаллау формалаштыру;
- үзеңнең белем системасында ориентлаша белү.

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре (КУУГ):

- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;
- тыңлый белү, диалогта һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;

- үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү;
- төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;
- үз фикереңне язмача һәм телдән тулы һәм төгәл итеп җиткерә белү;
- күмәк эш вакытында уртак фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- парларда, төркемдә эшли белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга чыгыш ясый белү.

Регулятив универсаль уку гамәлләре (РУУГ):

- мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын формалаштыру;
- проблеманы аңлый белү, гипотеза чыгару, үз фикереңне раслау өчен дәлилләр таба белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;
- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- укытучы белән бергәләп яки мөстәкыйль рәвештә үз эшеңне, иптәшләренең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләрдән чыгып эшне оештыру;
- үз эшчәнлегеңне контрольгә алу, үзконтроль; эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү;
- биремнәрне үтәүнең дөреслеген бәяләү.

Предмет буенча нәтиҗәләр:

- 1-5 нче сыйныфларда өйрәнгән фонетик, сүз ясалышы һәм лексик закончалыкларны кабатлау;
- 6 нчы сыйныфта өйрәнгән исем, сыйфат, сан, рәвеш, алмашлык һәм затланышлы фигыльләрне хәтердә яңарту, аларга хас закончалыкларны тирәнәйтү;
- затланышсыз фигыльләр, аваз ияртемнәре, хәбәрлек сүзләр, бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәрен өйрәнү,
- укылган текстның эчтәлеген аңлау, үз мөнәсәбәтләрен белдерү, укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерү, тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзү,- татарчадан русчага һәм русчадан татарчага тәрҗемә итә белү.

Укучы 7 нче сыйныфны тәмамлаганда сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге белем-күнекмәләргә ия булырга тиеш.

- затланышсыз фигыльләр һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- аваз ияртемнәре һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- хәбәрлек сүзләр һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- бәйлек һәм бәйлек сүзләрне белергә, аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- теркәгеч һәм теркәгеч сүзләр һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- кисәкчәләр һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- ымлыклар һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;

- модаль сүзләр һәм аларга морфологик анализ ясый белергә, аларны аера белергә, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белергә;
- бирелгән темаларга, тормыштан алган фикер-карашларга, хис-кичерешләргә нигезләнеп, бәйләнешле сөйләм төзи белергә;
- проект эшләрен башкара белергә;
- укыган текстның эчтәлеген сөйли алырга, телдән монолог, диалог төзи белергә;
- эш кәгазьләрен язарга белергә.

Предметның эчтәлеге (105 сәгать)

1. 6 нчы сыйныфта үткәннәрне кабатлау (7 сәгать)

Фонетика. Сингармонизм законы. Сүз төркемнәре.

Исем, сан, алмашлык, рәвеш, затланышлы фигыльләр, сыйфат сүз төркемнәрен кабатлау.

2.Сүз төркемнәре

2.1. Фигыль (37 сәгать)

Фигыль турында төшенчә. Фигыльләрнең ясалышы. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр.

Сыйфат фигыль, аның мәгънәсе, заман формалары, исемләшүе. Сыйфат фигыльләрнең сөйләмдә кулланылышы.

Хәл фигыль, аның мәгънәләре, формалары, сөйләмдә кулланылышы.

Исем фигыль, аның мәгънәсе, формасы, сөйләмдә кулланылышы. Аларның исемгә күчү очраклары.

Татар телендә фигыльләрнең төп формасы буларак сүзлекләрдә бирелүе.

Инфинитив, аның мәгънәсе, формалары, сөйләмдә дөрес кулланылышы һәм дәрес язылышы.

Татар телендә ярдәмче фигыльләрнең кулланылышы. Кайбер мөстәкыйль мәгънәле фигыльләрнең ярдәмче фигыль буларак кулланылу очраклары.

Фигыльләргә морфологик анализ ясау.

Фигыльләрне кабатлау.

2.2. Аваз ияртемнәре (5 сәгать)

Аваз ияртемнәре турында төшенчә. Аларның ясалуы, морфологик-синтаксик үзенчәлекләре.

Аваз ияртемнәре нигезендә сүзләр ясалышы.

Аваз ияртемнәренә морфологик анализ ясау.

2.3. Хәбәрлек сүзләр (3 сәгать)

Хәбәрлек сүзләр турында төшенчә. Татар телендә хәбәрлек сүзләрнең тоткан урыны.

Хәбәрлек сүзләрнең формалары һәм җөмләдә кулланылышы.

2.4. Бәйлекләр (5 сәгать)

Бәйлек турында төшенчә. Аларның сөйләмдә кулланылу үзенчәлекләре.

Бәйлекләрне төркемләү. Бәйлек сүзләр, аларның формалары, җөмләдә кулланылышы.

Бәйлекләргә морфологик характеристика бирү.

Бәйлек сүзләр.

2.5.Теркәгечләр (5 сәгать)

Теркәгечләр турында гомуми мәгълүмат бирү. Теркәгечләрне куллану үзенчәлекләре, аларның интонациягә бәйле булуы.

Теркәгечләрне төркемләү. Татар һәм рус телләрендә теркәгечләрнең уртак яклары, җөмләдә кулланылышы.

Теркәгечләрне морфологик яктан тикшерү.

2.6. Кисәкчәләр (5 сәгать)

Кисәкчәләр. Аларны мәгънәләре буенча төркемләү.

Татар телендә кисәкчәләрнең дөрес язылышы.

Кисәкчәләргә морфологик анализ ясау.

2.7. Ымлыклар (3 сәгать)

Ымлыклар. Аларның ясалу үзенчәлекләре һәм сойләмдә кулланылышы.

2.8. Модаль сүзләр (2 сәгать)

Модаль сүзләр турында төшенчә. Аларның җөмләдә кулланылышы.

3. Морфология буенча үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау (8 сәгать)

Мөстәкыйль һәм ярдәмче сүз төркемнәре. Аларның җөмләдә кулланылышы.

Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.

4. Бәйләнешле сөйләм үстерү (25 сәгать)

1. Тыңлаучылар ачык күзалларлык итеп, яратып укыган берәр әдәби әсәрнең төп герое турында (затын үзгәртеп, мәсәлән, “мин” урынына “син” яки “ул” алмашлыкларын кулланып) сөйләү.
2. Мәктәптә уздырылачак берәр чара турында белдерү язу.
3. Бәйрәм белән котлау тексты язу.
4. Грамматик биремле контроль диктантлар язу.
5. Рәсемгә карап, хикәя төзү.
6. Грамматик биремле төрле типтагы диктантлар язу.
7. Программага кертелгән әдәби әсәрләрдән алынган өзекләрне файдаланып, изложениеләр язу.
8. Мөстәкыйль һәм ярдәмче сүз төркемнәрен кертеп төзелгән җөмләләрне тәрҗемә итү.
9. Экскурсиядә һәм төрле спектакль-концертларда, мәктәптә уздырылган бәйрәм кичәләрендә алган тәэсирләрдән файдаланып, сочинениеләр язу.
10. Картиналар буенча сочинениеләр язу (Иван Хруцкий. “Натюрморт”, Владимир Кочетков. “Кыш килде”, Шамил Якупов. «Урман әкияте», Викентий Лукиянов. “Май”).
11. Текст эчтәлегенә туры китереп план төзү һәм аның буенча сөйләү.
12. Тормыш-көнкүреш темаларына диалоглар һәм монологлар төзү.
13. Бирелгән текстның эчтәлеген орфоэпик нормаларны саклаган хәлдә сөйли белү.
14. Индивидуаль һәм төркемнәрдә проект-фәнни-тикшеренү эше башкару.

Календарь-тематик планлаштыру[2]

№	Дәрес темасы	Сәг. саны	Укучы эшчәнлегенә характеристика	Көтелгән нәтиҗәләр			Контроль эш төрләре	Үткәрү вакыты	
				Предмет	Метапредмет	Шәхескә кагылышлы		План	Факт
				6 нчы сыйныфта үткәннәрне кабатлау (7сәгать)					
1.	“Исәнме, мәктәп!” темасына әңгәмә.	1	Телдән эш	“Исәнме, мәктәп!” темасына диалог төзи белү, телнең коммуникатив функциясен билгели белү	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү, телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план төзү. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү, коллектив фикер алуда катнашу.	Төркемдә, парларда эшли белү, башкаларны кабул итү, аңлау	агымдагы		
2	6 нчы сыйныфта өйрәнгән исем сүз төркемен кабатлау.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш, төркемнәрдә эшләү	Исем сүз төркемен искә төшерү, исемнәрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү, тексттан фактик мәгълүматны аерып алу. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен билгеләү	агымдагы		
3	6 нчы сыйныфта өйрәнгән сан сүз төркемен кабатлау.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш, төркемнәрдә эшләү	Сан сүз төркемен искә төшерү, саннарны телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү; тексттан фактик мәгълүматны аерып алу. **КУУГ:** бәйләнешле сөйләм, үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү **РУУГ:** эшләгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен билгеләү	агымдагы		
4	Алмашлык сүз төркемен кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Алмашлык сүз төркемен искә төшерү, алмашлыкларны телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** дәреснең проблемасын һәм куелган бурычларны дөрес аңлау; фикерләүнең логик чылбырын төзү. **КУУГ:** коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** эшләгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау	агымдагы		
5	Рәвеш сүз төркемен кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Рәвеш сүз төркемен искә төшерү, рәвешләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** индивидуаль һәм төркемнәрдә эшләү барышында уку хезмәттәшлеге күнекмәләре формалаштыру. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү.	Телне өйрәнүгә кызыксыну булу; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
6	Затланышлы	1	Затланышлы фигыль	Затланышлы, фигыльләрне	**ТБУУГ:** гомумиләштерүләр, нәтиҗәләр ясый белү;	Үзмаксат кую, үз	агымдагы		

[2] Календарь-тематик план мәктәпнең локаль норматив актлары белән билгеләнгән очракта түбәндә күрсәтелгән киңәйтелгән вариантта да (эшчәнлек төрләре, планлаштырылган нәтиҗәләрне һ.б.кертеп) тәкъдим ителергә мөмкин

	фигыль сүз төркемен кабатлау		төркемчәләренә игътибар итү, нәтиҗә ясау, күнегүләр өстендә язма эш	искә төшерү, аларны телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	төп билгеләрне аерып чыгару нигезендә кагыйдә формалаштыру. **КУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру **РУУГ:** үзконтроль.	мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау.			
7	Сыйфат сүз төркемен кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Сыйфат сүз төркеме турында белемнәрне искә төшерү, сыйфатларны телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру, телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план яки модель төзү. Төп билгеләрне аерып чыгару нигезендә кагыйдә формалаштыру. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү; мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү. **РУУГ:** эшләгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү	Татар теленең эстетик кыйммәтен аңлау; сөйләмнең сәнгатьлелеген тою.	агымдагы		
8	**Сочинение №1** Иван Хруцкий. “Натюрморт” (Мөстәкыйль сүз төркемнәрен кабатлауга)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Иван Хруцкийның “Натюрморт” картинасы буенча логик бәйләнешне саклап, сочинение яза алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклау.	**ТБУУГ:** рәсем буенча эшли белү **КУУГ:** үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу. **РУУГ:** үз эшчәнлегеңне оештыра белү.	Үз текстыңны төзүгә кызык-сыну булу; сөйләм камиллегенә омтылу	тематик		
Фигыль(37 сәгать)									
9	Хаталар өстендә эш. Сүз төркемнәре. Фигыль.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Фигыль” төшенчәләренең эчтәлеген белү, фигыльгә хас билгеләрне (зат-сан, заман, барлык- юклык) аера белү фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана алу	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыру. **КУУГ:** тыңлый белү, коллектив фикер алышуда катнашу, башкаларның фикерен исәпкә алу. **РУУГ:** кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу.	Үз уңышларыңның/ уңышсызлыклары ның сәбәпләре турында фикер йөртү.	агымдагы		
10	Фигыль юнәлешләрен кабатлау.	1	Фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма	“Исем фигыль” төшенчәсенең эчтәлеген белү, аңа хас билгеләрне аера белү, төрле юнәлештәге фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** кагыйдә-күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Сөйләмне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
11	Фигыльләрнең ясалышы.	1	Фигыльләрнең ясалышына игътибар итү, күнегүләр өстендә язма эш	Фигыль ясалыш төрләрен белү, тамыр һәм ясалма фигыльләрне таба һәм аера белү	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматны аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру, уку мәсьәләсен чишүдә логик фикерләү. **КУУГ:** коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** иптәшеңнең һәм үзеңнең гамәлләреңне	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау, туган тел белән горурлану	агымдагы		

					бәяләү				
12	Фигыль ясагыч кушымчалар	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	"Фигыль ясагыч кушымчалар" төшенчәсенең эчтәлеген белү, ясалма фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә аера, куллана белү	**ТБУУГ:** кагыйдә-күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә уку мәсьәләсен формалаштыру	Башка фикерләрне кабул итү, аңлау, үз фикерләреңне җиткерә алу.	агымдагы		
13	Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр	1	Затланышлы һәм затланышсыз фигыль төркемчәләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш	"Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр" төшенчәсен белү, аларны аера белә, телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** күренешләрне чагыштыру, уку проблемасын чишү өчен план яки модель төзү. **КУУГ:** телдән сөйләү барышында әдәби тел нормаларын үтәү **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Татар теленең байлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
14	**Диктант №1** "Ямьле Агыйдел буенда" (Тамыр һәм ясалма, затланышлы фигыльләргә карата)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Сүзләрне дөрес язу; сүзләрне төркемнәр буенча аера белү	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыру **КУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** хаталарны табу, төзәтү.	Үзбәягә сәләтле булу	тематик		
15	Хаталар өстендә эш. Сыйфат фигыль	1	Сыйфат фигыльләрне рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш, телдән эш	Сыйфат һәм фигыльнең уртак һәм аермалы якларын күрә белү, "сыйфат фигыль" төшенчәсенең эчтәлеген белү, сыйфат фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** кагыйдә-күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү; **РУУГ**: хаталарны табу, төзәтү.	Әниләргә карата хөрмәт хисе булдыру, үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
16	Хәзерге заман сыйфат фигыль	1	Рус теленә тәрҗемә итү өстендә язма эш, телдән эш	Хәзерге заман сыйфат фигыльләрнең төп билгеләрен аера белү, телдән һәм язма сөйләмдә куллана һәм аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматның төп билгеләрен аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау, туган тел белән горурлану; сүзләрне урынлы куллана белү	агымдагы		
17	Хәзерге заман сыйфат фигыльләрнең исемләшүе, җөмләдә кулланылышы	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	"Исемләшү" төшенчәсенең мәгънәсенә төшенү, исемләшкән хәзерге заман сыйфат фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру, телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план төзү. **КУУГ:** коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** тыңлый белү, иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		

18	Үткән заман сыйфат фигыль	1	Рус теленә тәрҗемә итү өстендә язма эш, телдән эш	“Үткән заман сыйфат фигыль,” төшенчәләренең мәгънәсенә төшенү, үткән заман сыйфат фигыльләрне таный, куллана һәм аларга морфологик анализ ясый белү	**ТБУУГ:** үрнәк буенча эшли белү; төп билгеләрен аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау; сөйләмне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
19	Үткән заман сыйфат фигыльнең исемләшүе, җөмләдә кулланылышы	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Исемләшкән үткән заман сыйфат фигыльләрне аера, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә кирәкле мәгълүматны таба белү. **КУУГ:** коллектив фикер алышу барышында үз фикереңне дәлилли белү **РУУГ:** коллектив һәм индивидуаль эшне бәяләү	Үз уңышларының (уңышсызлыкларының) сәбәпләре турында фикер йөртү.	агымдагы		
20	**Сочинение №2** Владимир Кочетков. “Кыш килде” (Хәзерге һәм үткән заман сыйфат фигыльләрне кабатлау)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Владимир Кочетковның “Кыш килде” картинасы буенча, логик бәйләнешне саклап, сочинение яза алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын сакый белү.	**ТБУУГ:** картинадагы пейзажны тасвирлый белү. **КУУГ:** үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу. **РУУГ:** уку мәсьәләсен кую.	Үз текстыңны төзүгә кызыксыну булу; сөйләм камиллегенә омтылу; сочинение язу барышында фикерләреңне төгәл һәм ирекле куллану өчен грамматик чараларның һәм сүзлек запасы җитәрлек булу	тематик		
21	Хаталар өстендә эш. Киләчәк заман сыйфат фигыль	1	Рус теленә тәрҗемә итү өстендә язма эш, телдән эш	“Киләчәк заман сыйфат фигыль” төшенчәсенең эчтәлеген белү, киләчәк заман сыйфат фигыльләрне таный, куллана һәм аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ**: белешмәлекләрдән, сүзлекләрдән кирәкле мәгълүматны эзли белү. **КУУГ**: үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ**: мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Укуга кызыксыну уяту; туган телгә хөрмәт хисе булдыру.	агымдагы		
22	Киләчәк заман сыйфат фигыльнең җөмләдә кулланылышы	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Киләчәк заман сыйфат фигыльләрне аера, телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру, телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план төзү. **КУУГ:** коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** укытучы һәм сыйныфташларың белән уку хезмәттәшлеген оештыра белү.	Телне өйрәнүгә кызыксыну уяту; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
23	Тәрҗемә эше.	1	Рус теленә тәрҗемә итү өстендә язма эш, телдән эш	“Сүз тәртибе” төшенчәсенең мәгънәсенә төшенү. Сыйфат фигыльләрне язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** чагыштыру нигезендә нәтиҗәләр ясау. **КУУГ:** дәлилле итеп үз фикерен монологта һәм диалогта башкаларга җиткерә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү.	Башкаларныж фикерен кабул итү, аңлау, фикерләреңне җиткерә алу.	агымдагы		
24	Сыйфат	1	Телдән эш,	Сыйфат фигыль буенча	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып чыгару.	Үзмаксат кую, үз	агымдагы		

	фигыльне кабатлау		күнегүләр өстендә язма эш	белемнәрне системалаштыру. Аларга морфологик анализ ясый белү.	**КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү, эшеңнең уңышлылыгын билгеләү.	мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен билгеләү.			
25	Проект эше	1	Проект эше белән танышу. Сорауларга җавап бирү. Эшчәнлеккә нәтиҗә ясау.	Сыйфат фигыль буенча белемнәрне гомумиләштерү.	**ТБУУГ:** проект эшен башкарганда татар әдәби теленең нормаларын саклау һәм дөрес язу кагыйдәләрен үтәү, тәкъдим ителгән әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуына төшенү, парларда эшли белү.	Әхлак сыйфатлары булдыру. Проект эшен башкаруга кызыксыну уяту.	тематик		
26	Хәл фигыль	1	Хәл фигыльләрне рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш, телдән эш	“Хәл фигыль” төшенчәләренең эчтәлеген белү. Хәл фигыльләрне аера, сөйләмдә куллана һәм аларга морфологик анализ ясый белү	**ТБУУГ:** күренешнең уртак һәм аермалы якларын аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру. **КУУГ:** телдән сөйләү барышында татар әдәби теленең нормаларын үтәү. Үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау.	агымдагы		
27	Хәл фигыльнең төрләре	1	Телдән һәм язма эшләр	“Хәл фигыль” төшенчәләренең эчтәлеген белү. Хәл фигыльләрнең төрләрен таный һәм аера, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматның уртак һәм аермалы якларын аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү.	Сөйләмне камилләштерүгә омтылу.	агымдагы		
28	**Изложение №1** “Эш үткәч үкенүдә файда юк” (Хәл фигыльнең төрләрен кабатлауга)	1	Тыңлап аңлау	Текстның эчтәлеген аңлап язу белү	**ТБУУГ:** текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру; тексттагы һәр абзацка исем бирү; бирелгән тексттан төп мәгълүматны аера белү; план төзи белү; кыска текст төзи белү. Тәкъдим ителгән текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу. **КУУГ:** ишетеп аңлау. **РУУГ:** вакытны контрольдә тоту.	Ирекле фикер йөртү, үз фикереңне дәлилли белергә өйрәнү, үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу.	тематик		
29	Хаталар өстендә эш. Хәл фигыльнең кулланылышы.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Хәл фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** нәтиҗәләр ясау. **КУУГ:** сөйләмне камилләштерүгә омтылу. **РУУГ:** үзеңнең һәм иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү.	Үз уңышларыңнын/ уңышсызлыкларың ның сәбәпләрен ачыклау.	агымдагы		
30	Хәл фигыльнең юклык	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә	“Хәл фигыльнең юклык формасы” төшенчәләренең	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматның үзенчәлекләрен истә тотып, кагыйдә формалаштыру.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне	агымдагы		

	формасы.		язма эш	эчтәлеген белү, юклык формасындагы хәл фигыльләрнең язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	белү-белмәү чикләрен билгеләү.			
31	Хәл фигыльнең дәрәҗә белән төрләнеше	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Хәл фигыль, артыклык дәрәҗәсе, чагыштыру дәрәҗәсе” төшенчәләренең эчтәлеген белү. Дәрәҗә белән төрләнгән хәл фигыльләрне куллана белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматның уртак һәм аермалы якларын аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; кагыйдә-күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Башка фикерләрне кабул итү, аңлау, үз фикерләреңне җиткерә алу.	агымдагы		
32	**Диктант№ 2** “Әнием куллары” (Хәл фигыльнең формаларын кабатлауга)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант текстындагы сүзләрне орфографик, пунктацион нормаларны истә тотып дөрес язу һәм грамматик биремне башкара белү.	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыру. **КУУГ:** башкаларны тыңлый белү. **РУУГ:** уку мәсьәләсен кую һәм чишү.	Эшне нәтиҗәле итеп башкаруга омтылыш булу	тематик		
33	Хаталар өстендә эш. Хәл фигыльләргә морфологик анализ	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Хәл фигыльләргә морфологик анализ ясау тәртибен белү; сүзгә морфологик анализ ясау (телдән һәм язма).	**ТБУУГ:** фактик мәгълүмат турында белгәннәрне искә төшерү һәм кабатлау, төп билгеләрен аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Эшне эзлекле эшләү сәләте булдыру	агымдагы		
34	Хәл фигыльләрне кабатлау	1	Хәл фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма	Хәл фигыльләрне язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү. Аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрен аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Мөстәкыйль эшләү күнекмәреңне ныгыту	агымдагы		
35	Исем фигыль турында төшенчә	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Исем фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә төшенү, язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** уртак һәм аермалы якларны аерып чыгару нигезендә кагыйдә формалаштыру, кагыйдә-күрсәтмәләрне истә тотып гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау	агымдагы		
36	Исем фигыльгә морфологик	1	Исем фигыльләрнең лексик-грамматик	Исем фигыльләргә морфологик анализ (телдән	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыру. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә	Төркем эчендә эшләү	агымдагы		

	анализ		мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш	һәм язма) ясый белү	белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	күнекмәләрен ныгыту, эшне эзлекле эшләү сәләте булдыру.			
37	Кайбер исем фигыльләрнең исемгә күчүе	1	Исемнәрнең һәм исем фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш	“Исемгә күчү” төшенчәсенең мәгънәсенә төшенү. Сүз төркеме буларак, исемнәрне һәм исем фигыльләрне таный, куллана, аларны аера һәм аларга морфологик анализ ясый белү	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып чыгару; фикерләүнең логик чылбырын төзү. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Телне өйрәнүгә кызыксыну булу; үзеңнең сөйләмеңне камилләштерүгә омтылу	агымдагы		
38	Исем фигыльләрне кабатлау	1	Исем фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма	Исем фигыльләрне аера белү, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрен аерып белү. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Мөстәкыйль эшләү күнекмәреңне ныгыту	агымдагы		
39	**Диктант№ 3** “Икмәкнең кадерен бел” (Исем фигыльне кабатлауга)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант текстындагы сүзләрне дөрес яза белү һәм грамматик биремне башкара алу.	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыра белү **КУУГ:** ишетеп аңлау **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	Эшне нәтиҗәле башкаруга омтылу	тематик		
40	Хаталар өстендә эш. Инфинитив турында төшенчә	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Инфинитив” төшенчәләренең мәгънәсенә төшенү. Инфинитивны таный һәм куллана белү, аларга морфологик анализ ясый белү	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматтан чыгып, кагыйдә формалаштыру. **КУУГ:** үз фикерләреңне һәм җавапларны телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	Үзмаксат кую, үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау	агымдагы		
41	**Сочинение №3** Шамил Якупов. “Урман әкияте” (Затланышсыз фигыльләрне кабатлауга)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Шамил Якуповның “Урман әкияте” картинасы буенча сочинение яза алу; текстны язганда, татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклау.	**ТБУУГ:** картинадагы пейзажны тасвирлау. **КУУГ:** үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу. **РУУГ:** вакытны планлаштыра белү.	Үз текстыңны төзүгә кызыксыну булу; сөйләм камиллегенә омтылу	тематик		
42	Хаталар	1	Телдән эш,	Инфинитивның юклык	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып чыгару;	Үзмаксат кую, үз	агымдагы		

	өстендә эш. Инфинитивның юклык формасы		күнегүләр өстендә язма эш	формасын белү, аны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	фикерләүнең логик чылбырын төзү. **КУУГ:** үз фикереңне төгәл һәм ирекле җиткерә белү; сәнгатьле һәм дөрес уку. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын билгеләү.	мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чамалау.			
43	Инфинитивка морфологик анализ	1	Инфинитивның лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма эш	Инфинитивка морфологик анализ ясау тәртибен белү; сүзгә морфологик анализ ясау (телдән һәм язма).	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Төркемдә эшли белү	агымдагы		
44	Инфинитивны кабатлау.	1	Инфинитивның лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, рус теленә тәрҗемә итү, күнегүләр өстендә язма	Инфинитив аера һәм аңа морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Мөстәкыйль эшләү күнекмәреңне ныгыту	агымдагы		
45	Ярдәмче фигыльләр турында төшенчә	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Фигыль, ярдәмче фигыль, мәгънә” төшенчәләренең мәгънәсенә төшенү. Ярдәмче фигыльләрне мөстәкыйль фигыльләрдән аера, тлдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** укытучы ярдәмендә өйрәнгән белемнәрне яңасыннан аера белү. **КУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү. **РУУГ:** биремне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен билгеләү.	агымдагы		
46	Мөстәкыйль фигыльләрнең ярдәмче фигыль ролендә йөрүе.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Ярдәмче фигыль, мөстәкыйль фигыльләр” төшенчәләренең эчтәлеген белү. Ярдәмче фигыльләрне мөстәкыйль фигыльләрдән аера һәм куллана белү.	**ТБУУГ:** тел күренешләрен аера белү. **КУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү, коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** биремне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Үз уңышларыңның (уңышсызлыкларың-ның) сәбәпләре турында фикер йөртә белү.	агымдагы		
47	Ярдәмче фигыльләрнең кулланылышы	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Ярдәмче фигыльләрне телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү	**ТБУУГ:** тексттан фактик мәгълүматны таба белү **КУУГ:** дәлилләр кулланып сөйли белү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру	Телне өйрәнүгә кызыксыну булдыру	агымдагы		
48	Ярдәмче фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Ярдәмче фигыльләрнең зат-сан белән төрләндерә белү, телдән һәм язма сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** тексттан фактик мәгълүматны таба белү **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** уку проблемасын чишү өчен план төзү.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау	агымдагы		
49	**Диктант № 4** “Шахмат	1	Үз-үзеңә контроль ясау	Диктант текстындагы сүзләрне дөрес язу һәм	**ТБУУГ:** орфографик, пунктацион кагыйдәләрдән чыгып, дөрес яза белү	Язма сөйләмеңне камилләштерү	тематик		

	дөньясында” (Ярдәмче фигыльләрне кабатлауга)			грамматик биремне башкару.	**КУУГ:** ишетеп аңлау, фикереңне җиткерә белү. **РУУГ:** индивидуаль эшне дөрес бәяли белү.				
50	Хаталар өстендә эш. Фигыль сүз төркемен кабатлау.	1	Телдән эш, күнегүләр, таблицалар өстендә язма эш	Фигыльләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** терминнарны дөрес хәтердә калдыру һәм урынлы куллану; **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** эшеңнең уңышлылыгын билгеләү	Мөстәкыйль эшләү күнекмәреңне ныгыту	агымдагы		
51	Мөстәкыйль һәм ярдәмче фигыльләрне кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Мөстәкыйль һәм ярдәмче фигыльләрне аера белү, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү, морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү; кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Үз мөмкинлекләреңне белү-белмәү чикләрен чбилгеләү.	агымдагы		
52	Фигыль төркемчәләрен кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр, таблицалар өстендә язма эш	Фигыльләрнең төркемчәләрен аера белү, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүматны искә төшерү һәм кабатлау, төп билгеләрен аерып чыгару; терминнарны дөрес хәтердә калдыру һәм урынлы куллану; **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп дәлилли белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү	Мөстәкыйль эшләү күнекмәреңне ныгыту	агымдагы		
53	**Сочинение № 4** “Мин – замана баласы” (Фигыль төркемчәләрен кабатлауга)	1	Үз-үзеңә контроль ясау	“Мин – замана баласы” темасы буенча, логик бәйләнешне саклап, сочинение яза алу; татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклый белү.	**ТБУУГ:** орфографик, пунктацион нормаларны саклап, дөрес яза белү **КУУГ:** бирелгән тема буенча үз фикереңне дөрес итеп белдерә алу. **РУУГ:** хаталарны табу һәм төзәтү	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау	тематик		
54	Хаталар өстендә эш. Фигыльләргә морфологик анализ ясау тәртибен кабатлау.	1	Фигыльләрнең лексик-грамматик мәгънәсенә һәм морфологик үзенчәлекләренә игътибар итү, күнегүләр өстендә язма эш	Сүз төркеме буларак, фигыльләрне таный, телдән һәм язма сөйләмдә куллана, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүмат турында белгәннәрне искә төшерү һәм кабатлау, төп билгеләрен аерып чыгару. **КУУГ:** үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда узара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Төркем эчендә эшләү күнекмәләрен ныгыту, эшне эзлекле эшләү сәләте булдыру.	агымдагы		
55	Фигыльләрнең кулланылышын кабатлау.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Фигыльләрне язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** фактик мәгълүмат турында белгәннәрне искә төшерү һәм кабатлау телдән нәтиҗә чыгару. **КУУГ:** тыңлый белү, коллектив фикер алышуда катнашу	Телне өйрәнүгә кызыксыну булу	агымдагы		

					РУУГ: иптәшеңнең гамәлләрен бәяли белү.				
56	**Изложение №2(1)** “Канатлы дусларыбызны онытмыйк” (Фигыль сүз төркемен куллана белүне кабатлауга)	1	Тыңлап аңлау	“Канатлы дусларыбызны онытмыйк” текстының эчтәлеген аңлап яза белү	**ТБУУГ:** текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру; тексттагы һәр абзацка исем бирү; бирелгән тексттан төп мәгълүматны аера белү; план төзи белү; кыска текст төзи белү; изложение яза белү. Тәкъдим ителгән текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу. **КУУГ:** ишетеп аңлау. **РУУГ:** вакытны планлаштыра белү һәм контрольдә тоту.	Ирекле фикер йөртә, үз фикереңне дәлилли белү	тематик		
57	Хаталар өстендә эш. **Белдерү** язу “Мәктәптә үздырылачак чара”.	1	Телдән эш, күнегүләр, таблицалар өстендә язма эш	Эш кәгазьләре үрнәкләрен яза белү.	**ТБУУГ:** кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу. **КУУГ:** үз фикерләреңне һәм җавапларыннңны телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү, коллектив фикер алышуда катнашу.	Әйләнә-тирәдәгеләргә игътибарлы булу	агымдагы		
Аваз ияртемнәре (5 сәгать)									
58	Аваз ияртемнәре турында төшенчә.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Аваз ияртеме” төшенчәсенең мәгънәсен аңлау, аларны аера белү.	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә текстның темасын, күтәрелгән проблеманы ача белү. **КУУГ:** тыңлый белү, диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** дәреснең максатларын формалаштыру	Үзбәя.	агымдагы		
59	Аваз ияртемнәренең мәгънә һәм төзелеше ягыннан төрләре	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Аваз ияртемнәренең мәгънәләре һәм төзелешләре ягыннан төрләрен белү, аларны аера алу.	**ТБУУГ:** телне әдәбият, тарих, җәмгыять белеме, экология предметлары белән бәйләп, дөнья, яшәү, табигать, кешелек җәмгыяте турында күзаллау булу. **КУУГ:** төрле җавапларны тыңлау, үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** үз эшчәнлегеңнең максатка ирешүдә ни дәрәҗәдә нәтиҗәле булуын күзәтү.	Җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.	агымдагы		
60	Аваз ияртемнәре нигезендә сүзләр ясалышы.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Аваз ияртемнәре нигезендә ясалган сүзләрне аера һәм сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ**: төп билгеләрне аерып ала белү. **КУУГ:** үз фикерләреңне һәм җавапларыңны телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Үзең алган белем күнекмәләрен тормышта куллана белергә өйрәнү.	агымдагы		
61	Аваз ияртемнәренә морфологик анализ ясау.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Аваз ияртемнәренә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** коммуникатив максатлардан чыгып, сөйләмне оештыра белү.	Үз мөмкинлекләреңне билгеләү.	агымдагы		

					РУУГ: сыйныфташлар һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда, мәгълүмат туплауда хезмәттәшлек итү.				
62	Аваз ияртемнәрен кабатлау.	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Аваз ияртемнәрен таный, сөйләмдә куллана һәм аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** башкаларны тыңлый, төрле карашларны исәпкә ала белү. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Үз уңышларыңның (уңышсызлыкларының) сәбәпләре турында фикер йөртү.	агымдагы		
63	**Диктант № 5** (1) “Авылым табигате” (Мөстәкыйль сүз төркемнәрен кабатлауга)	1	Язма эш.	Диктант текстындагы сүзләрне дөрес яза һәм грамматик биремне башкаруа белү.	**ТБУУГ:** белгәннәрне искә төшереп, грамоталы язу. **КУУГ:** ишетеп аңлау һәм дөрес язу. **РУУГ:** вакытны контрольдә тоту.	Табигатькә сакчыл карау, аны сакларга кирәклеген аңлау.	гомумиләш тереп		
Хәбәрлек сүзләр (3 сәгать)									
64	Хаталар өстендә эш. Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләр турында төшенчә.	1	Хаталар өстендә эш. Текстны уку, кагыйдәләрне истә калдыру, хәбәрлек сүзләрне әйтү, фикер алышуда катнашу.	“Хәбәрлек сүз” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны аера белү.	**ТБУУГ:** мәгълүматны эзләп таба белү. **КУУГ:** төркемнәрдә, парларда эшли белү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын формалаштыру.	Үзбәя	агымдагы		
65	Хәбәрлек сүзләргә морфологик анализ ясау.	1	Текстны уку, хәбәрлек сүзләрне табу, мәгънәләрен билгеләү. Өстәмә сорауларга җавап бирү.	Хәбәрлек сүзләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** төрле җавапларны тыңлау; үз фикереңне тулы һәм төгәл итеп әйтә белү. **РУУГ:** эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Туган илең белән горурлана белү.	Агымдагы		
66	Хәбәрлек сүзләрне кабатлау.	1	Текстны уку, хәбәрлек сүзләрне табу, мәгънәләрен билгеләү, фикер алышуда катнашу.	Хәбәрлек сүзләрне аера һәм урынлы куллана белү, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** телне әдәбият, тарих, экология предметлары белән бәйләп, дөнья, яшәү, табигать, кешелек җәмгыяте турында күзаллый белү. **КУУГ:** үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү. **РУУГ:** үзконтроль..	Үзеңдә уңай сыйфатлар булдырырга омтылу	агымдагы		
Бәйлекләр (5 сәгать)									
67	Бәйлекләр. Бәйлекләр турында төшенчә.	1	Мисалларны уку, чагыштыру, сорауларга җавап бирү.	“Бәйлек”, “бәйләгеч сүз төркеме” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** мөстәкыйль рәвештә текстның темасын, күтәрелгән проблеманы ача белү, фикер йөртү; уку мәсьәләсен чишүдә логик фикерләү. **КУУГ:** мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	Гаиләдә дус һәм тату яшәргә кирәклегенә төшенү.	агымдагы		
68	Бәйлекләрнең сөйләмдә	1	Шигырьләрне сәнгатьле итеп уку,	“Бәйлек”, “бәйләгеч сүз төркеме” төшенчәләренең	**ТБУУГ:** телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план яки модель төзү; төп билгеләрне	Бер-береңә карата игътибарлы һәм	агымдагы		

	куллану үзенчәлекләре.		бәйлекләрне табу, тәрҗемә итү, нәтиҗә ясау. Диалог төзү.	мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	аерып чыгару. **КУУГ:** күршең белән хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру.	ихтирамлы булырга өйрәнү.			
69	**Сочинение №5** “Ял көнендә” (Бәйлекләрнең сөйләмдә кулланыуын кабатлауга)	1	Язма эш.	“Ял көнендә” картинасындагы пейзажны тасвирлау.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** тема буенча фикер йөртә һәм әңгәмә кора белү, ирекле, үз фикереңне дәлилли белү. **РУУГ:** уку мәсьәләсен чишү юлларын планлаштыру.	Башка фикерләрне кабул итү, аңлау, үз фикерләреңне җиткерә алу.	тематик		
70	Хаталар өстендә эш. Бәйлек сүзләр турында төшенчә.	1	Күнегүләр эшләү. Рәсемгә карап, бәйлек сүзләрне кулланып, җөмләләр төзү.	“Бәйлек”, “бәйлек сүз” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** телне әдәбият, рәсем һәм музыка сәнгате белән бәйләп, сүз сәнгатенең кыйммәтен күрү, матурлыгын тану. **КУУГ:** тыңлый белү, диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын билгеләү.	Хайваннарга карата мәрхәмәтле булырга өйрәнү.	агымдагы		
71	Бәйлек һәм бәйлек сүзләрнең кулланылышы.	1	Мисалларны уку, биремнәрне үтәү, сорауларга җавап бирү, нәтиҗә чыгару.	“Бәйлек”, “бәйлек сүз”, “бәйләгеч сүз төркеме” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү. **КУУГ:** үз фикереңне төгәл һәм ирекле җиткерә белү. **РУУГ:** мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү.	Әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү.	агымдагы		
72	Бәйлек һәм бәйлек сүзләрне кабатлау.	1	Мисалларны уку, мәгънәсен аңлау, морфологик анализ ясау.	Бәйлек һәм бәйлек сүзләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** татарчадан русчага, русчадан татарчага тәрҗемә итү юлы аша телләр арасындагы уртак проблемаларны, уртак кагыйдәләрне, аермалы якларны күрергә өйрәнү. **КУУГ:** төркемнәрдә эшләү. **РУУГ:** эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртергә, акыл һәм рухи эшчәнлеккә өйрәнү.	агымдагы		
73	**Контроль изложение №3 (2)** (бәйлек һәм бәйлек сүзләрне кабатлау) “Гүзәллек җырчысы”	1	Язма эш.	Текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру һәм татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклап яза белү	**ТБУУГ:** тәкъдим ителгән һәм укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу; **КУУГ:** ишетеп аңлау. **РУУГ:** үз эшчәнлегеңне контрольгә алу.	Ирекле фикер йөртү, үз фикереңне дәлилли белергә өйрәнү.	тематик		
Теркәгечләр (5 сәгать)									
74	Хаталар өстендә эш. Теркәгечләр. Теркәгечләр турында	1	Шигырьне сәнгатьле уку, сүзләрне сүз төркемнәренә бүлеп язарга, сорауларга җавап бирү.	“Теркәгеч (тезүче һәм иярүче), бәйләгеч сүз төркемнәре” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру, үзеңнең белем системасында ориентлаш белү. **КУУГ:** мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек инициативасы күрсәтү, үз мөмкинлекләреңне белү-	Туган ягыбызның язгы табигатенә соклана белү.	агымдагы		

	төшенчә.		Теркәгечләрне әйтү.	куллана белү.	белмәү чикләрен чамалу. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.				
75	Теркәгечләр турында төшенчә. Теркәгечләрне төркемләү.	1	Шигырьне сәнгатьле уку, теркәгечләрне әйтү, төрләрен билгеләү, өстәмә биремнәр башкару, нәтиҗә чыгару.	“Теркәгеч (тезүче һәм ияртүче), бәйләгеч сүз төркемнәре” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү өчен план төзү. **КУУГ:** төркемнәрдә эшләү. **РУУГ:** эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Туган ягыбызның язгы табигатенә соклана белү.	агымдагы		
76	Теркәгечләрнең кулланылышы.	1	Мисаллар эшләү, теркәгечләрне әйтү, төрләрен билгеләү. Фикер алышуда катнашу, нәтиҗә чыгару.	Теркәгечләрне (тезүче һәм ияртүче), аера һәм язма, телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** тексттан фактик мәгълүматны аерып алу; төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү. **КУУГ:** үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү. **РУУГ:** эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Буыннан-буынга күчә торган кыйммәтләрне сакларга өйрәнү.	агымдагы		
77	Теркәгечләргә морфологик анализ ясау.	1	Истәлекле әйберәр турында сөйләү. Мисаллар эшләү, теркәгечләрне әйтү, төрләрен билгеләү. Фикер алышуда катнашу, нәтиҗә чыгару. Морфологик анализ ясау..	Теркәгечләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү **КУУГ:** күмәк эш вакытында уртак фикергә килү. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртергә өйрәнү.	агымдагы		
78	Теркәгечләрне кабатлау.	1	Мисалларны уку, теркәгечләрне әйтү, өстәмә биремнәрне башкару. Теркәгечләргә морфологик анализ ясау.	Теркәгечләрне (тезүче һәм ияртүче) аера белү, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү; төрле җавапларны тыңлау. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү	Үз мөмкинлекләреңне билгеләү.	агымдагы		
Кисәкчәләр (5 сәгать)									
79	Кисәкчәләр. Кисәкләр турыда төшенчә	1	Мисалларны уку, сүз төркемнәрен әйтү. Таблица белән танышу, сорауларга җавап бирү, нәтиҗә ясау.	“Кисәкчә”, “модаль сүз төркеме” төшенчәләренең мәгънәләрен аңлау, аларны язма һәм телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру, фикерләүдә логик чылбыр төзү. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү.	Эчке матурлык сыйфатлары тәрбияләү.	агымдагы		
80	Кисәкчәләрне мәгънәләре буенча	1	Шигырьне сәнгатьле уку. Таблица белән танышу, сорауларга	Кисәкчәләрнең мәгънә буенча төркемнәрен белү, аларны җөмләдә таба белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру, яңа белемнәр табу. **КУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән	Игътибарлылык, ярдәмчеллек сыйфатларына ия	агымдагы		

	төркемләү.		җавап бирү, нәтиҗә ясау.		матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** күршең белән хезмәттәшлек итү.	булу.			
81	**Изложение № 4 “Кошлар”** (кисәкчәләрне кабатлау)	1	Язма эш.	Текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру һәм татар теленең дөрес язу кагыйдәләрен һәм әдәби нормаларын саклап, кыска текст төзи белү.	**ТБУУГ:** тәкъдим ителгән һәм укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне саклый алу. **КУУГ:** үз фикереңне формалаштыра белү. **РУУГ:** дәреснең проблемасын һәм куелган бурычларны дөрес аңлау, үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәҗәдә әһәмиятле булуына төшенү.	Ирекле фикер йөртү, үз фикереңне дәлилли белергә өйрәнү.	тематик		
82	Хаталар өстендә эш. Кисәкчәләрнең дөрес язылышы.	1	Таблица белән танышу, сорауларга җавап бирү, нәтиҗә ясау. Мисалларны уку, кисәкчәләрне табу, дөрес итеп күчереп язу.	Кисәкчәләрнең дөрес язылышын белү.	**ТБУУГ:** фикерләүдә логик чылбыр төзү. **КУУГ:** диалогта катнаша белү. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Әдәп-әхлак сыйфатлары тәрбияләү.	агымдагы		
83	Кисәкчәләргә морфологик анализ ясау.	1	Шигырьне сәнгатьле уку, кисәкчәләрнең мәгънәләрен әйтү, өстәмә биремнәр башкару. Морфологик анализ ясау.	Кисәкчәләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** эзлекле фикер йөртү, алга бурыч кую һәм аны чишү. **КУУГ:** партадашың белән хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру.	Дуслык, туган илең белән горурлану, әхлак сыйфатлары тәрбияләү.	агымдагы		
84	Кисәкчәләрне кабатлау.	1	Шигырьне сәнгатьле уку, кисәкчәләрне әйтү, өстәмә биремнәр башкару. Морфологик анализ ясау.	Кисәкчәләрне аера белү. Аларга морфологик анализ ясау үзенчәлекләрен истә калдыру һәм анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** чагыштыру, телдән нәтиҗә чыгару, уку проблемасын чишү. **КУУГ:** үз фикерләреңне һәм җавапларыңны телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **РУУГ:** биремнәрне үтәүнең дөреслеген тикшерү.	Сөйләмне камилләштерергә омтылу.	агымдагы		
85	Проект эше	1	Проект эше белән танышу. Сорауларга җавап бирү. Эшчәнлеккә нәтиҗә ясау. тематик	“Йолдызнамә” темасы буенча проект эше башкара белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең кызыксыну өлкәсен билгеләү, танып-белү мәсьәләсен мөстәкыйль ачыклау, проект эшен башкара белү; **КУУГ:** сыйныфташлары каршында төрле темаларга чыгыш ясый белү, диалогта катнашу, сораулар бирә белү. **РУУГ:** үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәҗәдә нәтиҗәле булуын күзәтү; иптәшенең гамәлләрен бәяләү.	Милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру.	тематик		
Ымлыклар (3 сәгать)									
86	Ымлыклар. Ымлыклар турында төшенчә.	1	Шигырьне сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү, нәтиҗә ясау. Рәсемнәрне	“Ымлык” төшенчәсенең мәгънәсен белү, аларны җөмләдә аера белү.	**ТБУУГ:** төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү. **КУУГ:** тыңлый белү, диалог төзүдә һәм коллектив	Яхшы укуга омтылыш булу.	агымдагы		

			карау, ымлыкларны әйтү. агымдагы		фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу.				
87	Ымлыкларның ясалу үзенчәлекләре һәм сөйләмдә кулланылышы.	1	Шигырьне сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү, ымлыкларны табу, нәтиҗә ясау. Өстәмә биремнәр башкару.	Ымлык ясалу үзенчәлекләрен, аларның сөйләмдә куланылышын белү.	**ТБУУГ:** төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру; төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү. **КУУГ:** үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү. **РУУГ:** эшләнгән эшнең сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.	Чишмәләрне сакларга өйрәнү; табигатькә сакчыл караш булдыру.	агымдагы		
88	**Хикәя** язу “Мин әбиемә булышам”	1	Язма эш. “Мин әбиемә булышам” темасына хикәя язу.	Орфографик, пунктацион нормаларны саклап, “Мин әбиемә булышам” темасына хикәя яза белү	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау; үз фикерен тормыштагы мисаллар ярдәмендә дәлилли белү. **РУУГ:** уку мәсьәләсен формалаштыру.	Әбиләргә карата игътибарлы булу, булышырга кирәклекне аңлау.	агымдагы		
89	Ымлыкларга морфологик анализ.	1	Мисалларны уку, ымлыкларның мәгънәсен ачыклау, фикер алышу. Морфологик анализ ясау.	Ымлыкларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** тексттан фактик мәгълүматны аерып алу. **КУУГ:** төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү. **РУУГ:** коллектив һәм индивидуаль эшне дөрес бәяли белү.	Белем-күнекмәләрне тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.	агымдагы		
90	**Диктант № 6 “Тайга аланында”** (модаль сүз төркемнәренә карата)	1	Язма эш.	Диктант текстындагы сүзләрне дөрес яза һәм грамматик биремне башкара белү.	**ТБУУГ:** белемнәрне структуралаштыру. **КУУГ:** укытучының сөйләмен тыңлау һәм аңлау. **РУУГ:** вакытны контрольдә тота белү.	Табигатькә сакчыл караш булдыру.	тематик		
Модаль сүзләр (2 сәгать)									
91	Хаталар өстендә эш. Модаль сүзләр турында төшенчә.	1	Текстны уку, диалог төзү, өстәмә биремнәр башкару. Модаль сүзләрнең мәгънәләрен әйтү.	“Модаль сүз” төшенчәсенең мәгънәсен язма яки телдән сөйләмдә куллану белү.	**ТБУУГ:** уку проблемасын чишү, фикерләүдә логик чылбыр төзү. **КУУГ:** парларда һәм күмәкләп эшли белү. **РУУГ:** хаталарны табу, төзәтү.	Табигатьне сакларга өйрәнү.	агымдагы		
92	Модаль сүзләргә анализ ясау.	1	Табышмакларны уку, җавбын табу, морфологик анализ ясау.өстәмә биремнәр эшләү.	Модаль сүзләргә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** текстан фактик мәгълүматны аерып алу. **КУУГ:** мәгълүмат туплауда хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** коллектив һәм индивидуаль эшне дөрес бәяли белү.	Әхлак сыйфатлары тәрбияләү.	агымдагы		
93	**Изложение № 5** “Батырлык”	1	Тыңлап аңлау. План төзү һәм изложение язу.	Текстны кыскарту алымнарын белү; текстның төп фикерен формалаштыру һәм татар	**ТБУУГ:** тәкъдим ителгән һәм укылган әдәби текстны язма формада күрсәтә алу; башлангыч текстның темасыннан чыгып, логик бәйләнешне	Ирекле фикер йөртү, үз фикереңне дәлилли	тематик		

	(сүз төркемнәрен кабатлау)			теленең дөрес язу кагыйдәләрен, әдәби нормаларын саклап, кыска текст төзи белү.	саклый алу. **КУУГ:** башкаларның сөйләмен тыңлау һәм аңлау. **РУУГ:** максатка ирешү юлларын планлаштыру.	белергә өйрәнү.			
Морфология буенча үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау (8 сәгать)									
94	Хаталар өстендә эш. Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Мисалларны уку, сорауларга җавап бирү, сүз төркемнәрен искә төшерү. Фикер алышуда катнашу	Мөстәкыйль сүз төркемнәрен аера алу, сүз төркемнәренә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү, **КУУГ:** партадашың белән хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** хаталарны табу, төзәтү.	Сөйләмне камилләштерер гә омтылу.	агымтагы		
95	Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Мисалларны уку, сорауларга җавап бирү, өстәмә биремне эшләү, сүз төркемнәрен искә төшерү.	Мөстәкыйль сүз төркемнәрен аера белү, аларга морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** тәкъдим ителгән тема буенча сорауларга җавап бирү. **КУУГ:** үз фикереңне дәлилли белү, әңгәмәдә катнашу. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру.	Татар теленең байлыгын, матурлыгын аңлау.	агымдагы		
96	**Сочинение № 5 (1): Викентий Лукиянов. “Май”. (**Сүз төркемнәрен кабатлау белән бәйле**)**	1	язма эш	В.Лукияновның “Май” картинасындагы пейзажны тасвирлый белү, татар теленең орфографик нормаларын үтәү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** тема буенча әңгәмә кора белү, ирекле фикер йөртә, үз фикереңне дәлилли белү. **РУУГ:** үзконтроль.	Үз текстныңны төзүгә кызыксыну уяту.	тематик		
97	Хаталар өстендә эш. Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Шигырьне сәнгатьле уку, сүзләрне күрсәтелгән сүз төркемнәренә аерып язу. Фразеологизмнар.	Мөстәкыйль сүз төркемнәрен аера белү. “Фразеологизм” төшенчәсен искә төшерү, җөмләләрдән таба алу .	**ТБУУГ:** иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү һәм аны чишү. **КУУГ:** диалогик һәм монологик сөйләмдә катнаша белү, сорауларга җавап бирү. **РУУГ:** коллектив һәм индивидуаль эшне дөрес бәяли белү.	Туган якның матурлыгы белән горурлану.	агымдагы		
98	Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Текстны уку, эчтәлеген сөйләү, сүзләргә морфологик анализ ясау. Өстәмә мисаллар эшләү.	Мөстәкыйль сүз төркемнәрен аера белү, морфологик анализ ясау үзенчәлекләрен истә калдыру.	**ТБУУГ:** үз фикерләрен һәм җавапларын телдән матур, дөрес итеп әйтә белү. **КУУГ:** парларда һәм күмәк эшли белү. **РУУГ:** мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын һәм максатларын формалаштыру; кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тотып, гамәлләр кылу.	Уңай һәм тискәре сыйфатларны аера белү, үзеңдә уңай сыйфатлар булдырырга омтылу.	агымдагы		
99	Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Текстны уку, эчтәлеген сөйләү, сүзләргә морфологик анализ ясау. Өстәмә мисаллар эшләү.	Сүз төркемнәре турында алган белемнәрне язма яки телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** ел дәвамында үтелгән темалар буенча контроль сорауларга җавап бирү, үзләштерелгән белемнәрне системалаштыру, терминнарны дөрес хәтердә калдыру. **КУУГ:** телнең әдәби тел нормаларын һәм дөрес язу кагыйдәләрен истә калдыру. **РУУГ:** дәреснең проблемасын һәм максатларын	Үзеңнең белем дәрәҗәсен билгеләү.	агымдагы		

					формалаштыру.				
100	**Контроль диктант № 7(2) “Аккош”** (сүз төркемнәренә карата**)**	1	Язма эш	Диктант текстындагы сүзләрне дөрес яза һәм грамматик биремне башкара белү.	**ТБУУГ:** өйрәнелгән кагыйдәләрне дөрес куллана белү. **КУУГ:** укытучының сөйләмен тыңлау һәм аңлау. **РУУГ:** эш урынын оештыра белү.	Мөстәкыйль эшләү күнекмәләрен ныгыту.	тематик		
101	Хаталар өстендә эш. Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	Мөстәкыйль сүз төркемнәре буенча контроль сорауларга җавап бирә, морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** коллектив фикер алышуында катнашу. **РУУГ:** хаталарны табу, төзәтү.	Укучыларның фикерләрен кабул итү, үз фикереңне башкаларга җиткерә алу.	агымдагы		
102	Чыгарылыш сыйныф укучыларын бәйрәм белән котлау тексты язу	1	Телдән эш, котлау тесты өстендә язма эш	Котлау тексты яза белү.	**ТБУУГ:** алган белемнәрне гамәли куллана белү, чагыштыру, үрнәк буенча эшли белү. **КУУГ:** әңгәмәдә катнашу, үз фикереңне әйтә белү. **РУУГ:** коллектив һәм индивидуаль эшне дөрес бәяли белү.	Чыгарылыш сыйныф укучыларын хөрмәт итү.	агымдагы		
103	Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Телдән эш, күнегүләр өстендә язма эш	“Морфология” бүлеге буенча контроль сорауларга җавап бирә, сүз төркемнәренә морфологик анализ ясый белү.	**ТБУУГ:** алган белемнәрне гамәли куллана белү, нәтиҗәләрне формалаштыру. **КУУГ:** коллектив фикер алышуда катнашу. **РУУГ:** кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу.	Үз мөмкинлекләреңне билгеләү.	агымдагы		
104	Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау	1	Мисалларны уку, сорауларга җавап бирү, сүзләрне сүз төркемнәренә бүлеп язу.	Мөстәкыйль сүз төркемнәрен белү, аларга морфологик анализ ясый белү, язма яки телдән сөйләмдә куллана белү.	**ТБУУГ:** үзеңнең белем системасында ориентлаша белү. **КУУГ:** сыйныфташлар белән уку эшчәнлегендә оештыруда хезмәттәшлек итү. **РУУГ:** үзконтроль.	Үз уңышларыңның (уңышсызлыкларыңның) сәбәпләре хакында фикер йөртү.	гомумиләштереп		
105	Проект эше.	1	(429 нчы күнегү) Шигырьне сәнгатьле уку, рус теленә тәрҗемә итү, һәр сүзгә морфологик анализ ясау. Сорауларга җавап бирү.	Татар теленнән проектлар эшли белү.	**ТБУУГ:** үзләштерелгән белемнәрне гамәли куллана белү. **КУУГ:** фикер алышуда катнашу, үз фикереңне җиткерә белү. **РУУГ:** үзконтроль.	Башкаларның фикерен кабул итә, аңлый белү, үз фикереңне җиткерә алу.	гомумиләште реп		

УКЫТУ-МЕТОДИК ҺӘМ МАТДИ-ТЕХНИК ТӘЭМИН ИТЕЛЕШ

Укытучы өчен:

1. Дәреслек: Татар теле: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) 7 нче с-ф. / Р.К.Сәгъдиева, Г.Ф.Харисова, Л.К.Сабирҗанова, М.Ә.Нуриева; [рәссамы Л.Хисамова]. - Казан: "Мәгариф-Вакыт" нәшр., 2015. – 215 б.: рәс. б-н..
2. Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. кит.нәшр., 2005. – 160 б.
3. Сафиуллина Ф. С. Хәзерге татар әдәби теле. Югары һәм урта уку йортлары өчен дәреслек. – Казан: "Мәгариф" нәшр., 2006.
4. Хәбибуллина З.Н., Нәбиуллина Г.Ш. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 – 11 сыйныфлары өчен:Укытучылар өчен кулланма. – Казан: "Мәгариф" нәшр., 2006.
5. Максимов Н.В. "Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология."Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: "Мәгариф" нәшрияты, 2004.
6. Ф.С.Сафиуллина, Э.Х.Вафина.Татар телендә тыныш билгеләре. Казан, "Мәгариф", 2005.
7. Хәбибуллина З.Н., Нәбиуллина Г.Ш. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең 5 – 11 сыйныфлары өчен:Укытучылар өчен кулланма. – Казан: "Мәгариф" нәшр., 2006.
8. Хәбибуллина З.Н., Гыйләҗев И.Г. Изложениеләр җыентыгы: Казан: Мәгариф, 1994. 199б.

Укучы өчен:

1. Дәреслек: Татар теле: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) 7 нче с-ф. / Р.К.Сәгъдиева, Г.Ф.Харисова, Л.К.Сабирҗанова, М.Ә.Нуриева; [рәссамы Л.Хисамова]. - Казан: "Мәгариф-Вакыт" нәшр., 2015. – 215 б.: рәс. б-н.
2. Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. кит.нәшр., 2005. – 160 б.

Басма әдәбият:

1. Бердәм республика имтиханына әзерләнү өчен ярдәмлек. Татар теле. — Казан: РИЦ «Школа», 2008.
2. Вәлиев З.В. Эш кәгазьләре үрнәкләре — Казан: Татар, кит. нәшр., 1999.
3. Максимов Н.В., Трофимова С.М, Хәмидуллина М.З. Татар теленнән диктантлар һәм изложениеләр җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәкт. 5—11 с-флары өчен: Укытучылар өчен кулланма. — Казан: Мәгариф нәшр., 2005.
4. Максимов Н.В. Татар теленнән тестлар: Уку-укыту ярдәмлеге. — Казан: Мәгариф нәшр., 2008.
5. Максимов Н.В. Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология: Укытучылар өчен методик кулланма. — Казан: Мәгариф нәшр., 2004.
6. Максимов Н.В. Татар теленнән тестлар. - Казан: Мәгариф нәшр., 2002.
7. Сафиуллина Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле. Югары һәм урта уку йортлары өчен дәреслек. - Казан: Мәгариф нәшр., 2006.
8. Хәбибуллина З.Н., Нәбиуллина Г. Ш. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми белем бирү мәкт. 5-11 нче с-флары өчен: укытучылар өчен кулланма/ - Казан: Мәгариф нәшр., 2006.
9. Харисов Ф.Ф., Харисова *Ч.М.* Татар теле: Кагыйдәләр, күнегүләр: Урта гомуми белем бирү мәкт. өчен. - Казан : Мәгариф нәшр., 2007.

Электрон кулланмалар:
1. Диск «Татар теле 5-11».
2. Диск «Татар телен һәм әдәбиятын укытуда интерактив технологияләр», 2006.

Техник чаралар.
1. Шәхси компьютер.
2. Мультимедия проекторы.
3. Экспозицион экран.

Интернет-ресурслар исемлеге:
http: //gzalilova.narod.ru/
http: //tarkhanova.ru/
http: //belem.ru/
http: //valievalf.ucoz.ru/
http: //lib.tatknigafund.ru/
http://school-collection.edu.ru
http:// suzlek.ru on-line русча сүзлек
http:// tatarile.org.com
http://www.mon.tatar.ru

Календарь-тематик планлаштыруга төзәтмәләр

№	Класс	Дәрес темасы	Программа буенча сәгать саны	Факт буенча сәгать саны	Сәбәбе (нәрсә аркасында кыскартылган, берләштерелгән, арттырылган)

Укучыларның белем, осталык һәм күнекмәләрен бәяләү нормалары

Укучыларның тел һәм сөйләм материалын үзләштерү дәрәҗәсен яки аларның гомуми грамоталылыгын диктант, изложение, сочинение яздырып тикшереп була; сорауларга язма рәвештә җавап алу да уңай нәтиҗә бирә. Сораулар укыган әсәр, аерым текст, рәсем яки караган фильмнар буенча тәкъдим ителә. Бу очракта язма эшнең күләме һәр сыйныфның изложение күләменнән артмый. Укытучы, эшне бәяләгәндә, түбәндәге таләпләрне истә тотарга тиеш: җавапның тулы, төгәл, дөрес булуы, сөйләмнең стилистик яктан камиллеге, орфографик һәм пунктуацион яктан грамоталылыгы.

Сорауларга җавап язуны бәяләү

Барлык сорауларга да дөрес җавап бирелсә, «5» ле куела (1 сөйләм хатасы яки 1 пунктуацион хата булырга мөмкин).

Сорауларга дөрес җавап бирелсә, ләкин 2 сөйләм хатасы, 3 орфографик, 2 пунктуацион хата яки 2 сорауга җавап язганда, төгәлсезлек җибәрелсә, «4» ле куела.

Язма эштә сорауларга җавап бирә белү күнекмәләре сизелсә, 3 сөйләм хатасы, 4 орфографик, 5 пунктуацион хата булса, «3» ле куела.

Җавапларның яртысы дөрес булмаса, сөйләм хаталары 3 тән артса, 5 орфографик, 6 пунктуацион хатасы булса, «2» ле куела.

Язма эшләрнең күләме

Сыйныф	Эш төре			
	Сочинение	Диктант	Изложение	Барлыгы
7	6 (1)	7(2)	5(2)	18 (5)

Искәрмә. Җәя эчендә контроль характердагы эшләр саны күрсәтелде.

Татар теле дәресләрендә укытучы укучыларның язу тизлегенә дә игътибар итәргә тиеш. Акрынрак язган укучылар белән аерым эшләргә кирәк. Бу эшне оештыру өчен, сүзләр һәм хәрефләрнең саны түбәндәгечә тәкъдим ителә.

Сүзлек диктантының күләме

7 нчы сыйныф – 22 – 30 сүз

Сүзлек диктантын бәяләү

1. Пөхтә итеп язылган, хатасы булмаган эшкә «5» ле куела.
2. 1-2 орфографик хаталы эшкә «4» ле куела.
3. 3-4 орфографик хаталы эшкә «3» ле куела.
4. 5 һәм аннан күбрәк хаталы эшкә «2» ле куела.

Диктантларның күләме һәм аларны бәяләү

Диктант - укучының гомуми грамоталылыгын тикшерү өчен уздырыла торган язма эшнең бер төре. Диктантлар өйрәтү һәм контроль төрләргә бүленә.

Өйрәтү диктантлары берничә төрле була: сүзлек диктанты, искәртмәле, аңлатмалы, сайланма, иҗади, күрмә, хәтер, ирекле диктантлар.

1. Орфографик хатасы булмаса, «5» ле куела (1 пунктуацион хата булырга мөмкин).
2. 1 орфографик, 1 пунктуацион хатасы булса, «4» ле куела.
3. 1 орфографик, 2 пунктуацион хатасы булса, «3» ле куела.
4. 5 орфографик, 4-6 пунктуацион хатасы булса, «2» ле куела.

Өйрәтү диктантлары 5-7 нче сыйныфларда ешрак яздырыла.

Контроль диктантның күләме

Сыйныф	Сүзләр саны	
	Уку елы башында	Уку елы ахырында
7	70-80	80-90

Контроль диктант текстлары үз эченә өйрәнелгән тема яки темалар буенча орфограмма һәм пунктограммаларны (2-3 очрак) ала. Грамматик биремле диктант булганда, сүз саны киметелә дә ала. Контроль диктантта укучы тарафыннан төзәтүләр күп булса, билге бер баллга төшәргә мөмкин.

Контроль диктантны бәяләү

Билге	**Хаталар саны**
«5» ле	0/0, 0/2, 1/0 пөхтә эшкә
«4» ле	2-3/3-2
«3» ле	4/4, 3/6
«2» ле	6/5,5/8

Изложение язу

Изложение яздыру өчен, матур әдәбият әсәрләреннән өзекләр, хикәяләр, аерым текстлар алына. Алар эчтәлеге һәм күләме ягыннан тиешле таләпләргә җавап бирергә, тәрбияви максатларны үз эченә алырга һәм бәйләнешле сөйләм күнекмәләрен үстерү, камилләштерү юнәлешендә булырга тиеш. Изложение ярдәмендә укучының тема эчтәлеген ача белү осталыгы, лексик байлыгы, орфография, грамматика, пунктуация өлкәсенә караган грамоталылыгы тикшерелә. Бу вакытта яңа сүзләр һәм тәгъбирләрне аңлатырга, аларны тактага язып куярга кирәк.

Изложение текстының күләме

Сыйныф	Уку елы башы		Уку елы ахыры	
	Тексттагы сүзләр саны	Язма күләме	Тексттагы сүзләр саны	Язма күләме
7	190-230	105-115	230-270	115-125

Изложениене бәяләгәндә, фикерләрнең логик эзлеклелегенә, эчтәлекнең тулы, дөрес бирелүенә, язма сөйләм теленең камиллегенә, грамоталы итеп яза алу дәрәҗәсенә игътибар ителә.

Изложение һәм сочинение өчен ике билге куела: беренчесе – эчтәлек һәм сөйләмне дөрес оештыра алуга, икенчесе – грамоталылыкка.

Изложениене бәяләү

1. Тема тулысынча ачылган, эчтәлеге һәм стиль бердәмлеге сакланган эшкә «5» ле куела (1 орфографик, 2 пунктуацион яки 2 грамматик хатасы булырга мөмкин).

2. Текстның эчтәлеге темага, нигездә, туры килсә, фикерне белдерүдә зур булмаган ялгышлар җибәрелсә, 1-2 фактик, 1-2 техник хатасы булса, 2 орфографик, 2-3 пунктуацион, 1 грамматик хатасы булган эшкә «4» ле куела.

3. Язмада эчтәлек эзлекле бирелмәсә, стиль бердәмлеге сак- ланмаса, 3 фактик, 2-3 техник хатасы булса, 3 орфографик, 4 пунктуацион, 2 грамматик хатасы булган эшкә «3» ле куела.

4. Эзлеклелек, стиль бердәмлеге сакланмаса, язма эш планга туры килмәсә, фактик һәм техник хаталары күп булса, орфографик хаталарның саны 4 тән артса, пунктуацион хаталарның саны 5 тән, грамматик хаталар саны 3 тән артса, «2» ле куела.

Сочинениенең күләме

Иҗади эшнең бер төре буларак, сочинение – укучының язма рәвештә үти торган эше. Ул бәйләнешле сөйләм үстерү күнекмәләре булдыруда зур әһәмияткә ия.

Әдәби (хикәяләү, очерк, истәлек, хат, рецензия һ.б.), әдәби-иҗади, өйрәтү характерындагы, ирекле, рәсемнәр нигезендә үткәрелә торган һәм контроль сочинениеләр була.

Сочинение план нигезендә языла. Ике сәгать дәвамында сыйныфта язылган сочинениенең күләме түбәндәгечә булырга тиеш:

6-7 нче сыйныфларда 1-2 бит.

Сочинениене бәяләү

1. Язманың эчтәлеге темага тулысынча туры килүе, фактик ялгышлары булмаса, бай телдә, образлы итеп язылса, стиль бердәмлеге сакланса, «5» ле куела (1 орфографик яисә 2 пунктуацион хата булырга мөмкин).

2. Язманың эчтәлеге, нигездә, темага туры килсә, хикәяләүдә зур булмаган ялгышлар күзәтелсә, 1-2 фактик хата җибәрелсә, теле бай, стиль ягы камил булып, 2 орфографик, 3 пунктуацион яисә 1-2 сөйләм ялгышы булса, «4»ле куела.

3. Эчтәлекне бирүдә җитди ялгышлар, аерым фактик төгәлсезлекләр булса, хикәяләүдә эзлеклелек югалса, сүзлек байлыгы ярлы булса, стиль бердәмлеге дөрес сакланмаган җөмләләр очраса, 3 орфографик, 4 пунктуацион яисә 3-4 сөйләм хатасы булса, «3» ле куела.

4. Язма темага туры килмичә, фактик төгәлсезлекләр күп булып, план нигезендә язылмаса, сүзлек байлыгы бик ярлы булса, текст кыска һәм бер типтагы җөмләләрдән торып, сүзләр дөрес кулланылмаса, стиль бердәмлеге сакланмаса, 5 орфографик, 8 пунктуацион яисә 4-6 сөйләм хатасы булса, «2» ле куела.

РУС ТЕЛЕНДӘ ТӨП ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ МӘКТӘПЛӘРЕ (VIIСЫЙНЫФ) ӨЧЕН ТАТАР ӘДӘБИЯТЫННАН ЭШ ПРОГРАММАСЫ

(Татар әдәбияты: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 7 нче с-ф. Ике кисәктә/ Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2014. дәреслеге буенча)

Төзүче-авторлары:

1. Арсланова Ә.Д. – Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35 нче гомуми урта белем мәктәбенең югары квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы,
2. Миннегалиева Р.Х. – Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35 нче гомуми урта белем мәктәбенең беренче квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы,
3. Сафина К.Й. – Казан шәһәре аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 35 нче гомуми урта белем мәктәбенең беренчеквалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы
4. Фатрахманова Ф. С. – Яшел Үзән районы Зур Ключи гомуми урта белем мәктәбенең беренче квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Аңлатма язуы

7нче сыйныфлар өчен татар әдәбиятыннан эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “Об образовании в Российской Федерации”).
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “Об образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8).
3. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы 126-ФЗ нче номерлы Законы (24.07.1998).
4. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (Закон Республики Татарстан от 08.07.1992 № 1560-XII (ред. От 03.03.2012г.) “О государственных языках Республики Татарстан и других языках в Республике Татарстан”).
5. “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы, 2004 нче ел, 1нче июль.
6. “2014-2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы”, 2013 нче ел, 25 нче октябрь, 794 нче карар.
7. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
8. Татарстан Республикасында 2012-2020 нче елларда фән һәм мәгариф үсеше турында “Дәүләт программасы”.
9. Хәсәнова Ф.Ф. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар әдәбиятыннан программа (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 5-9 нчы сыйныфлар / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф -Вакыт” нәшр., 2014. – 51 б.

10. Татар әдәбияты: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 7 нче с-ф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф- Вакыт” нәшр., 2014. – 143 б.: рәс. Б-н .

Татар әдәбияты: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 7 нче с-ф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф- Вакыт” нәшр., 2014. – 135 б.: рәс. Б-н .

7 нче сыйныф өчен “Татар әдәбияты” курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар әдәбиятыннан программага (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен)” 5-9 нчы сыйныфлар, (төзүче-авторлары: Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан, 2014), 7 нче сыйныф өчен Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина тарафыннан төзелгән (Казан: “Мәгариф-Вакыт” – 2015) Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслеккә нигезләнеп төзелде.

Дәреслек: Татар әдәбияты. 7 сыйныф: рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар әдәбияты дәреслеге (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина. – Казан : “Мәгариф – Вакыт” нәшр., 2014 (2 кисәктә)

Рус телендә белем бирү мәктәбендә татар балаларына татар әдәбияты укытуның максаты укучыларны сүз сәнгатен аңларга өйрәтүне, татар әдәбияты һәм тәрҗемә әсәрләр аша рус һәм дөнья әдәбияты әсәрләренең байлыгы белән таныштыруны күз алдында тота. Баланы матур әдәбият әсәрләрен форма һәм эчтәлек берлегендә аңларга һәм анализларга өйрәтү, логик фикер йөртүләрен үстерү, рухи дөньяларын баету төп мәсьәләләрнең берсе булып тора. Әдәби белем бирүнең нигезе – әсәрне уку, анализлау, әсәрне аңлау өчен кирәк булган авторның биографик белешмәләре, тарихи-мәдәни фактлар белән таныштыру.

Татар әдәбияты дәресләренең **төп бурычлары:**

- татар әдәбияты тарихының төп фактларына нигезләнеп, әдәби әсәрне уку һәм анализлау күнекмәләре формалаштыру;
- матур әдәбият әсәрләрен мөстәкыйль уку ихтыяҗы булдыру;
- укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәрен үстерү;
- татар халкына, аның әдәбияты һәм мәдәниятенә хөрмәт, дөньяга гуманлы караш, башка халыкларның мәдәниятләре белән кызыксыну тәрбияләү.

Уку фәненең уку планында тоткан урыны

Мәктәпнең укыту планы нигезендә 7 нче сыйныфларда татар әдәбияты дәресе укытуга атнага 2 сәгать бирелә, ел дәвамында 70 дәрес тәшкил итә (35 атна), эш программасында да уку елы дәвамында 70 дәрес үткәрү планлаштырыла (программада татар әдәбияты фәне атнага 2 сәгать, ел буена 70 сәгатькә исәпләнгән).

1. Укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре

Предмет буенча нәтиҗәләр:

Танып-белү өлкәсендә

• Төрле жанрдагы әдәби әсәрләрне аңлап һәм иҗади укый белү;

• сәнгатьле укый алу;

• кабатлап сөйләүнең төрле төрләрен (тулы итеп, кыскача, сайлап, аңлатмалар белән, иҗади бирем белән) куллана алу;

• шигъри текстларны яисә чәчмә әсәрдән өзекләрне яттан белү;
• әсәрләрне анализлый һәм шәрехли алу;
• план төзи алу;
• сочинение элементлары белән изложение яза алу;
• әдәби әсәрләр буенча һәм тормыштан алган фикер-карашларга, хис-кичерешләргә нигезләнеп сочинение яза белү;
• татар һәм башка халыклар фольклорында, Россия һәм чит ил классиклар иҗатында төп проблемаларны аңлау;
• әдәби әсәрләрнең чор һәм язылышы арасындагы бәйләнеш, аларга салынган вакыт, шәхси кыйммәтләр, аларның яңача яңгырашын аңлау;
• әдәби әсәрләрне анализлый, аларның билгеле бер жанрга каравын белү, теманы аңлый һәм формалаштыра алу, идеясен, әдәби әсәрнең әхлакый ягын табу, геройларга характеристика бирү, төрле әсәрдәге бер яки берничә герой белән чагыштыра белү;
• композиция, сюжет элементларын, телнең сурәтләү чараларын, аларның әсәр эчтәлеген ачкандагы ролен ачыклау;
• әдәби әсәрне анализлаганда, гади әдәби терминология куллана белү;
• өстәмә белем чыганакларыннан язучыларның тормышы һәм иҗаты турында белү;
• татар әдәбиятының һәм сәнгатенең күренекле вәкилләре, аларның иҗаты турында белү;
• әдәби әсәрне, язучы иҗатын мөмкин кадәр мөстәкыйль анализлау, чор белән бәйләү өчен кирәкле булган тарихи, сәяси һ.б. мәгълүматлар белү.

Әхлакый кыйммәтләр юнәлеше өлкәсендә

• татар әдәбияты һәм мәдәниятенең әхлакый һәм рухи кыйммәтләрен якынайту, башка халыкларныкы белән чагыштыра алу;
• татар әдәбиятына үз мөнәсәбәтен формалаштыра, бәяли белү;
• өйрәнелгән әдәби әсәрләргә аерым очракларда үзгәреш кертә белү;
• автор карашын, мөнәсәбәтен аңлау.

Коммуникатив өлкәдә

• төрле жанрдагы әдәби әсәрләрне ишетеп аңлау, аңлаешлы уку, дөрес кабул итү;
• чәчмә әсәрләрне яки өзекләрне татар теленең әдәби чараларын һәм цитаталарын кулланып сөйли белү, укыган яки ишеткән текст буенча сорауларга җавап бирә белү, телдән төрле типтагы монологлар, диалоглар төзи, әңгәмә кора алу;
• бирелгән темага, укылган әсәр темасы, проблемасына изложение яки сочинение, сыйныфта яки өйгә бирелгән иҗади эшләр, гомуммәдәният темаларына реферат яза алу.

Эстетик өлкәдә

• Әдәбиятның образлы дөньясын сүз сәнгате күренеше буларак аңлау, әдәби әсәрләрнең эстетик ягын кабул итү, әсәрләрдән рухи тәм табу;
• сүзнең эстетик вазифасын, әдәби образлар тудырганда сурәтләү көчен аңлау.

Метапредмет нәтиҗәләре

- әдәбиятны музыка, рәсем сәнгате белән бәйләп, сүз сәнгатенең кыйммәтен күрсәтү, матурлыкны таныргa өйрәтү;
- әдәбиятны тел белеме белән бәйләп, әдәби әсәр теленең үзенчәлекләрен, әсәр стиле кебек төшенчәләрне җиткерү;
- татар әдәбиятын рус әдәбияты, башка халыклар әдәбиятлары белән бәйләп укытып, әдәбиятлар арасындагы уртак проблемаларны, уртак кыйммәтләрне күрсәтү аша дөнья культурасы, кешелек тарихы төшенчәләрен үзләштерү;
- әдәбиятны тарих, җәмгыять белеме, экология предметлары белән бәйләп, дөнья, яшәү, табигать, кешелек җәмгыяте турында күзаллау формалаштыру.

Танып белү универсаль уку гамәлләре (ТБУУГ)

- телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;

- мөстәкыйль рәвештә төрле текстларны укый белү (төп текст, астөшермә һ.б.), өстәмә материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү;

- укуның төрле формаларыннан файдалану (аңлап уку, өстән-өстән, эчтәлекне аңлап);

- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;

- үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганаклардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема);

- бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица, схема);

- укылган текстның эчтәлеген (яки ишеткәнне), текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;

- сүзлекләр, белешмә материаллардан файдалану;

- анализ ясау, йомгаклау;

- проблеманы аңлый белү, гипотеза чыгару, материалны төзү, үз фикереңне раслау өчен дәлилләр сайлый белү.

- төрле мәгълүмат чараларын танып-белү һәм аралашу мәсьәләсен хәл иткәндә (сүзлекләр, энциклопедия, Интернет-ресурслар һ.б.) куллану;

Коммуникатив универсаль уку гамәлләре (КУУГ)

- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;

- үз фикерен тексттан өземтәләр китереп дәлилли белү;

- бер фикер кабул иткәнче, төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;

- күмәк эш вакытында, бигрәк тә фикер агышлары төрле булганда, бер фикергә килә белү;

- укылган, тыңланган текстлар буенча сораулар бирә белү;

- үз эшен контрольдә тоту, иптәшләренә ярдәм итү;

- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;

- үз фикерләрен телдән һәм язма формада җиткерә белү;

- башкаларны тыңлый, кирәк булганда үз фикерләрен үзгәртә алу;

- иптәшләре каршында төрле темаларга чыгыш ясау.

Регулятив универсаль уку гамәлләре (РУУГ)

– укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра белүе, бәяләү, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;

- мөстәкыйль рәвештә дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын формалаштыру;

- максатка ирешү юлларын билгеләү;

- уку проблемасын чишү өчен план төзү;

- шушы план нигезендә эш оештыру, үз эшчәнлегенең максатка ирешүдә ни дәрәҗәдә нәтиҗәле булуын күзәтү;

- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү.

В. Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр

• әхлакый-рухи сыйфатларны камилләштерү, күпмилләтле илебезгә карата ярату хисләре, татар әдәбиятына һәм башка халыклар әдәбиятына, мәдәниятенә ихтирамлы мөнәсәбәттә булу;

• активлыкка, мөстәкыйль фикер йөртүгә, акыл һәм рухи эшчәнлеккә өйрәнү, шәхес буларак формалашу;

• үзең белән идарә итүгә юнәлдерелгән белем һәм күнекмәләрне тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү, тормышта үз урыныңны күзаллый башлау;

• Ватан алдында җаваплылык, милли горурлык, гражданлык хисләре формалашу;

• дәүләт символларына (герб, флаг, гимн) хөрмәт хисенә төшенү;

• әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен белү.

2. Курсның эчтәлеге

№	Төп темалар	Сәгатьләр саны	Теманың кыскача эчтәлеге	Дәрес формасы	Төп эшчәнлек төрләре
1.	Кереш дәрес	1	Д.Гайнетдинова. Галиҗәнап Китап. Китапның, матур әдәбиятның кеше тормышындагы роле. Атаклы кешеләрнең китап турында әйткән фикерләре	Дәрес-презентация	Текст белән танышу. Китап уку турында әңгәмәдә катнашу. Мөстәкыйль эш башкару
Татар халык авыз иҗаты (11 сәгать)					
2	Риваятьләр	3	“Болгар каласының корылуы турында”, “Сихерче кыз” һәм Казанның килеп чыгуы турында риваятьләр.”Казан кайда корылган?”. БСҮ. “Казанның килеп чыгышы турында риваятьләр” Р.Заһидуллинның картинасының фоторепродукциясе	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү, дәрес-экскурсия	Халык авыз иҗаты белән танышу, риваятьләргә билгеләмә бирү, риваятьләрне уку, анализлау, фикер алышу
3	Легендалар	2	“Ярканат ничек дөньяны саклап калган?”, Х.Халиков "Ярканат", “Зөһрә йолдыз” легендалары	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү, дәрес-проект	Текстны уку, сәнгатьле уку, сорауларга җавап бирү, эчтәлек буенча фикер алышу, биремнәр үтәү, проект эшләү
4	Җырлар	2	Казан ханлыгы чорына караган тарихи җырлар. “Сөембикә китеп бара”. "Кайт, Сөембикә" җырын В.Ганиева башкаруында тыңлау. БСҮ. “Тоткын Сөембикә җыруы”. Ф.Халиков. “Казан ханлыгы чорында Кремль” картинасы. Тарихи фактларны чагыштыру. Җыр мотивларын ачыклау	Дәрес-эзләнү, дәрес-презентация, дәрес- проект	Җырның охшаш һәм аермалы якларын табу, тарихи җырларга билгеләмә бирү, презентация карау, җыр тыңлау, фикер алышу
5	Эпос-дастаннар	1	Дастан жанры. “Җик Мәргән” дастаны. Халыкның бәйсезлек өчен көрәше	Дәрес-эзләнү	Текстны уку, анализлау, билгеләмә бирү, фикер алышу, сюжетны билгеләү, текстны өлешләргә бүлеп план төзү
6	Мәкаль һәм әйтемнәр	3	Татар халык мәкаль һәм әйтемнәре. Н.Исәнбәтнең "Мәкальләр һәм әйтемнәр" китабы. Дөнья халыклары мәкальләре. БСҮ. "Күп укыган – күп белгән". Белем турында татар халык мәкальләре	Дәрес-эзләнү, сөйләм үстерү дәресе	Мәкаль-әйтемнәргә билгеләмә бирү, охшаш һәм аермалы якларын табу, мәгънәләрен аңлату, фикер алышу, сочинение язу
Борынгы әдәбият үрнәкләре (2 сәгать)					
7	Сәйф Сараи. “Сөһәйл вә Гөлдерсен”	2	Сәйф Сараи. Биографик белешмә. “Сөһәйл вә Гөлдерсен” . Өзекләр. Мәхәббәт турында поэма. Шәрыкъ мәхәббәт сюжетлары. Трагедия	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү	Текстны уку, презентация карау, фикер алышу, сүзлек эше, тексттан сурәтләү чараларын табу, шәрехләү
XVIII йөз әдәбияты (1 сәгать)					
8	“Мәҗмугыл хикәят”	1	Хикәят жанры. “Мәҗмугыл хикәят”. Солтан Мәхмүт Газнәви һәм үткен сүзле, зиһенле фәкыйрьләр”. Патша һәм вәзир турында шәрыкъ сюжеты. Мәхәббәт тарихы. Н.Нәкъкаш-Исмәгыйль “Сабак бирә торган әсәрләр”	Дәрес-эзләнү	Белешмәне уку, хикәятләрне уку, фикер алышу, шәрехләү

XIX йөз әдәбияты (3 сәгать)					
9	Закир Һади. “Мәгъсум” хикәясе	2	XIX йөз әдәбияты – татар әдәбияты үсешендә әһәмиятле этап. Закир Һадиның тормыш юлы һәм иҗаты. “Мәгъсум” хикәясе	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү	Укытучының сөйләвен тыңлау, презентация карау, өзекләрне уку, фикер алышу, биремнәрне үтәү
10	Ф.Яруллин “Кирәк күңел өчен” шигыре	1	Ф.Яруллин “Кирәк күңел өчен” шигыре. Фән-гыйлем турында мәкальләр	Дәрес-эзләнү	Шигырьне сәнгатьле уку, анализлау, әсәр буенча фикер алышу, диспутта катнашу
XX йөз башы әдәбияты (15 сәгать)					
11	Габдулла Тукай иҗаты	9	Г.Тукайның тормышы һәм иҗаты. “Милли моңнар” шигыре. "Әллүки" җырын тыңлау. О.Хәбибуллин. “Тукай портреты” картинасы. М.Хөсәен. “Тукай – шигъри кыябыз”. Х.Казаков. “Бәләкәй Апуш” картинасы. Ф. Казаков турында мәгълүмат. Ф.Нәфиев. “Моңсу бер тарих”. Г.Тукайның Казандагы музее. “Шагыйрь” шигыре. И.Әхмәдиев. “Тукай турында сюита” картинасы. Әхмәт Фәйзи. “Җаек” (“Тукай” романыннан өзекләр)	Дәрес-лекция, дәрес-презентация, дәрес-диспут, дәрес-эзләнү, дәрес-экскурсия, дәрес-проект	Укытучының сөйләвен тыңлау, презентация карау, дәреслектәге материалларны уку, шигырьне сәнгатьле итеп уку, анализлау, дәреслектә бирелгән биремнәрне эшләү, әсәр белән картина өстендә эшләү, проблемалы сорауга җавап эзләү, фикер алышу, романнан өзекләр уку, шәрехләү, гомумиләштереп нәтиҗә ясау.
12	Дәрдмәнд иҗаты	2	Дәрдмәнднең тормыш юлы һәм иҗаты. “Видаг”, “Бәллү”. туган якны сагыну мотивлары. Дәрдемәнднең шигырьләрне иҗат итүдә шигъри алымнар. Нур Әхмәдиев. “Дәрдмәнд” поэмасы. Шагыйрьнең художестволы уйдырмасы. Биографик материаллар.	Дәрес-эзләнү	Укытучы сөйләвен тыңлау, презентация карау, шигырьләрне сәнгатьле уку, эчтәлеген аңлау, фикер алышу, хис-сәбәп нәтиҗәсен ачыклау, төп фикерне аерып чыгару, нәтиҗә ясау.
13	Г.Ибраһимов иҗаты	4	Г. Ибраһимовның тормыш юлы һәм иҗаты. “Табигать балалары”. Пейзаж. Хезмәтне данлау. Өмәләр. Аларның крестьян тормышындагы әһәмияте. "Өмә" җырын тыңлау. П.Пластовның “Печән өсте”, Р.Заһидуллинның “Печәнгә төшү” картиналары. Г.Сәгыйров. “Җәйге этюд” шигыре	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү, дәрес-проект	Укытучының сөйләвен тыңлау, язучы биографиясе буенча хронологик таблица төзү, хикәяне уку, анализлау, идеясен табу, картина белән эшләү, пейзаж хасиятләрен ачыклап төшенчәгә билгеләмә бирү, шигырьне сәнгатьле уку, фикер алышу
1920-1930 нчы еллар әдәбияты (1 сәгать)					
14	Һ.Такташ. “Алсу” поэмасы	1	Һ.Такташның тормыш юлы һәм иҗаты. “Алсу” поэмасы. матурлык һәм яшьлек турында поэма. Алсу образы. Поэма төшенчәсе	Дәрес-презентация	Шагыйрь турында мәгълүматны үзләштерү, поэманы уку, сорауларга җавап бирү, образларга бәяләмә бирү, төп фикерне аерып чыгару, әңгәмәдә катнашу, поэманың үзенчәлекләрен билгеләп, төшенчә итеп чыгару
Сугыш чоры әдәбияты (4 сәгать)					
15	Ф. Кәрим иҗаты	3	Фатих Кәримнең тормыш юлы һәм иҗаты. “Бездә яздыр” шигыре. Туган җирне сагыну.	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү, дәрес-	Укытучы сөйләвен тыңлау, презентация карау, әсәрләрне уку, сорауларга җавап бирү, анализ

			“Кыңгыраулы яшел гармун”. Юмор. Җиңүгә ышаныч. Туган җиргә мәхәббәт. Ф. Кәрим турында әсәрләр: Х.Әюп. “Кайту”, Р.Мостафин”Өзелергә җитеп, сыкрый күңелем...”, Р.Харис “Өченче ядрә”	диспут	ясау, хис-сәбәп бәйләнешен ачыклау, тексттан мисаллар табып уку, биремнәрне үтәү, фикер алышу
16	Г.Кутуй. “Рәссам”	1	Г.Кутуйның “Рәссам” хикәясе. Солдатларның картинага мөнәсәбәтләре. Картинада сурәтләнгән ана һәм бала образлары	Дәрес-эзләнү	Хикәяне уку, эчтәлеге уенча фикер алышу, анализлау, идеясен билгеләү, гомумиләштереп нәтиҗә чыгару
Сугыштан соңгы чор әдәбияты (13 сәгать)					
17	Г.Әпсәләмов. "Миңа унтугыз яшь иде"	2	Г.Әпсәләмовның тормыш юлы һәм иҗаты. "Миңа унтугыз яшь иде" хикәясе. Язучының үзенчәлекле стиле. Һәлак булган солдат хикәясе. Сибгат Хәким. “Батырлыкка чакырган кеше”.	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү	Язучы иҗатына күзәтү ясау, әсәрне укып, ярдәмче сорауларга нигезләнеп, идеясен билгеләү, әңгәмәдә катнашу, проблемалы сорауга җавап эзләү, нәтиҗә чыгару, дәреслектәге мәкаләне уку, гомумиләштерү
18	С.Хәким иҗаты	3	Сибгат Хәкимнең тормыш юлы һәм иҗаты. “Бакчачылар” поэмасы. Авыл кешеләренең җиңүгә керткән өлешләре. Тыл тормышының авыр көннәре	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү	Укытучы сөйләвен тыңлау, презентация карау, поэманы уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, анализлау, сурәтләү чараларын табу, нәтиҗә ясау.
19	Г.Бәширов. “Менә сиңа мә!”	1	Гомәр Бәширов. “Менә сиңа мә!” хикәясе. Сугыштан соңгы елларда гаиләдәге мөнәсәбәтләрнең сурәтләнеше, тол хатыннар проблемасы. Эшчән татар хатын-кызы образы.	Дәрес-эзләнү	Хикәяне уку, сорауларга җавап бирү, әсәрдәге төп фикерне билгеләү
20	Ә.Еники иҗаты	4	Ә.Еникинең тормыш юлы һәм иҗаты. "Кем җырлады?" хикәясе. Трагизм. БСҮ. "Кем җырлады?" хикәясе буенча сочинение. ДТУ. "Мәк чәчәге" нәсере. Нәсер жанрына билгеләмә	Дәрес-презентация, Дәрес-эзләнү, бәйләнешле сөйләм үстерү, дәрестән тыш уку дәресе	Укытучының язучы турында сөйләвен тыңлау, презентация карау, дәреслектәге материаллар белән танышу, хикәяне уку, анализлау, татар җыры туры фикер алышу, нәсер жанрына билгеләмә бирү, әсәрдән алган хис-кичерешләргә нигезләнеп иҗади эш башкару, дәрестән тыш әдәби әсәрне уку, эчтәлеген сөйли алу, фикер алышу, гомумиләштереп нәтиҗә ясау
21	И.Гази. "Йолдызлы малай"	1	И.Газиның тормыш юлы һәм иҗаты. "Йолдызлы малай" хикәясе. Фашистларның ерткычлыгы. Малайның үлем алдыннан халәтенең бирелеше	Дәрес-эзләнү	Язучы иҗатына күзәтү ясау, хикәяне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, сорауларга җавап бирү, төп геройга бәяләмә бирү, нәтиҗә ясау
22	Р. Низами. "Блокада хатирәсе"	1	Рашат Низаминың "Блокада хатирәсе" хикәясе	Дәрес-эзләнү	Хикәяне уку, сорауларга җавап бирү, тексттан мисаллар табып уку, хикәядәге төп фикерне билгеләү, тема буенча әңгәмәдә катнашу
23	ДТУ. Повесть.	1	Сайлап алынган язучының повестен укып, сюжетын сөйләү. Повесть жанры	Дәрес-эзләнү	Дәрестән тыш уку өчен бирелгән повесть жанрындагы әсәрне уку, сюжеты буенча фикер алышу, повесть жанры хасиятләрен ачыклап, билгеләмә бирү

1960-1980 нче еллар әдәбияты (7 сәгать)					
24	М. Мәһдиев. “Без кырык беренче ел балалары”	5	М. Мәһдиевнең тормыш юлы һәм иҗаты. “Без кырык беренче ел балалары” повесте. Сугыш һәм сугыштан соңгы чор еллары авырлыгы. Язучының үзенчәлекле стиле. Повестьтагы юмор. Гөберчәктәге М.Мәһдиев музее	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү, дәрес-экскурсия, дәрес-проект	Язучы турында укытучы сөйләвен тыңлау, презентация белән танышу, повестьтан өзекләр уку, фикер алышу, геройларга характеристика бирү, әңгәмәдә катнашу, дәреслектәге материаллар белән танышу, виртуаль экскурсиядә катнашу, гомумиләштереп нәтиҗә ясау, проект эше башкару
25	Т.Миңнуллин. “Монда тудык, монда үстек”	2	Т. Миңнуллинның “Монда тудык, монда үстек” драмасы. Нефтьчеләр турында драма. Табигатьне саклау проблемасы. Драма төшенчәсе	Дәрес-презентация, дәрес-эзләнү	Презентация карау, әсәрне уку, сорауларга җавап бирү, рольләргә бүлеп уку, драма төшенчәсен чыгару, нәтиҗә ясау
Хәзерге әдәбият (5 сәгать)					
26	М. Галиев. “Нигез”	5	М. Галиевның “Нигез” повесте. Ялгыз Тал образы. Халыкның этнографик традицияләре. Мифология белән бәйләнеш	Дәрес-эзләнү, дәрес-диспут, дәрес-проект	Повестьны уку, эчтәлеген ачыклау, анализлау, фикер алышу, төп идеяне билгеләү, әсәр турында әйтелгән фикерләр белән танышу, проект эшен башкару
Тәрҗемә әсәрләр (3 сәгать)					
27	А. Пушкин. “Кышкы кич”, “Мин яраттым, Сезне!”. Л. Шагыйрьҗан. "Минем дә үз Пушкиным бар"	2	А. Пушкинның “Кышкы кич”, “Мин яраттым, Сезне!” шигырьләре. Л.Шагыйрьҗан. "Минем дә үз Пушкиным бар"	Дәрес- презентация, дәрес-эзләнү	Шагыйрьнең биографиясен искә төшерү, шигырьләрне уку, эчтәлекләре буенча фикер алышу, хис-сәбәп бәйләнешләрен ачыклау, сурәтләү чаралары өстендә эшләү
28	М. Лермонтов “Болытлар”	1	М.Лермонтовның “Болытлар” шигыре	Дәрес-эзләнү	Шигырьне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, хис-сәбәп бәйләнешләрен ачыклау, сурәтләү чаралары өстендә эшләү
Фантастик әсәрләр (2 сәгать)					
29	А.Тимергалин.“Сәер планетада”	1	А.Тимергалинның “Сәер планетада” хикәясе. Фантастика һәм чынбарлык	Дәрес-эзләнү	Фантастик эчтәлекле хикәяне аңлап уку, әсәр буенча фикер алышу, биремнәр үтәү, телдән сурәтләп хикәя төзү
30	Р. Фәизов. “Бер күбәләк”	1	Р. Фәизовның “Бер күбәләк” хикәясе. Табигатьне саклау проблемасы. Фантастика жанрына билгеләмә	Дәрес-эзләнү	Хикәяне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, сорауларга җавап бирү, фантастика жанрына билгеләмә бирү, гомумиләштереп нәтиҗә ясау.
Балалар әдәбияты (1 сәгать)					
31	Г.Гыйльманов. “Ике дус һәм Ак бабай хакында кыйсса”	1	Г. Гыйльмановның “Ике дус һәм Ак бабай хакында кыйсса”сы. Табигатьне саклау	Дәрес-эзләнү	Хикәяне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, геройларга характеристика бирү, биремнәрне үтәү
32	Кабатлау, йомгаклау	1	Ел буе үткәннәрне йомгаклау Р. Фәйзуллинның “Бердәнбер”, Г. Афзалның “Акыл, намус, белем” шигырьләре	Йомгаклау дәресе	Шигырьләрне уку, анализлау, төп фикерне билгеләү, ел буена үткәннәргә гомумиләштереп йомгак ясау
	Барлыгы:			70	

Минимум

Татар язучылары әсәрләре:

1. Г.Тукай. «Милли моңнар»
2. Г.Ибраһимов«Табигать балалары» (өзек).
3. С.Хәким. «Бакчачылар»
4. Һ.Такташ. «Алсу».
5. Ф.Кәрим. «Бездә - яздыр»
6. Г.Кутуй. «Рәссам»
7. Ә.Еники. «Кем җырлады?»
8. Г.Бәширов. «Менә сиңа мә!»
9. И.Гази. «Йолдызлы малай»
10. М.Мәһдиев. «Без – кырык беренче ел балалары» (өзек)
11. М.Галиев. «Нигез» (өзек);
12. Т.Миңнуллин. «Монда тудык, монда үстек»

Язучы биографияләре белән танышу:

1. Г.Тукай,
2. С.Хәким,
3. Г.Әпсәләмов,
4. Ә.Еники (бер әсәр буларак карала).

Тәрҗәмәләр:

1. А.Пушкин. «Кышкы кич»

Әдәби әсәрләрне өйрәнү – 52
Сөйләм үстерү – 10
Дәрестән тыш уку – 4
Сочинение – 4

Яттан өйрәнү өчен

1. Г.Тукай. «Милли моңнар»
2. Дәрдемәнд. «Видаг» яки «Бәллү»
3. Һ.Такташ. «Алсу» (өзек)
4. Г.Ибраһимов. «Табигать балалары»
5. Ф.Кәрим. «Кыңгыраулы яшел гармун»

3. Календарь-тематик план[1]

№	Дәреснең темасы	Эшчәнлек төрләре	Планлаштырылган нәтиҗәләр			Үткәрү вакыты		Искәрмә
			шәхескә бәйле	метапредмет	предмет			
Кереш (1 сәгать)								
1	Б.С.Ү. Галиҗәнәп Китап	Текстны уку, фикер алышу, төрле халык язучыларының китап турындагы фикерләрен укып, фикер алышу	Китапка һәм китап укуга мәхәббәт хисе булу. Кеше тормышында китапның ролен аңлау	Төрле халыкларның фольклор үрнәкләре турында мәгълүмат алу, аларны чагыштырып анализлау. Фикер йөртүнең логик чылбырын төзү, гомумиләштерүләр ясау, уку материалыннан файдалану; әңгәмәдә катнашу, дәлилләү; башкаларның җавапларын бәяләү, үзбәя	"Галиҗәнәп Китап" мәкаләсе белән танышу			
Халык авыз иҗаты (11 сәгать)								
2	Татар халык авыз иҗаты. Риваять. “Болгар каласының корылу турында”	Халык авыз иҗаты белән танышу, фольклор төрләрен искә төшерү, мисаллар китерү. риваятькә билгеләмә бирү,әсәрдә бирелгән риватьләрне уку, фикер алышу	Татар халкының теленә, диненә, мәдәни мирасына хөрмәт белән карау	Төшенчә итеп чыгару, белемнәрне синтезлау, укылган тексстан кирәке информацияне аерып чыгару; фикерләрне төгәл һәм ачык итеп әйтә белү, хезмәттәшлек итү; уку мәсьәләсен тәгъбир итү, башкаларның җавапларын контрольдә тотып бәяләү	Халык авыз иҗатын гомуми күзаллый алу. Риваять һәм легендалар турында мәгълүмат алу; Риваятьнең халык авыз иҗатының башка төрләреннән нәрсә белән аерылуын белү			
3	«Сихерче кыз» риваяте	Сорауларга җавап эзләү, «Сихерче кыз» риваяте белән танышу, фикер алышу, анализлау	Халык авыз иҗаты әсәре – риваятькә карата кызыксыну хисе булу	Объектларны чагыштырып, мөстәкыйль нәтиҗә ясый белү, өйрәнелгән текстка бәйле телдән һәм язмача фикерләрне белдерү, үзбәя	«Сихерче кыз» риваятенең эчтәлеген белү, анализлый алу			
4	БСҮ. Казанның килеп чыгышы турында риваятьләр	Казанның килеп чыгышы турында риваятьләр белән танышу, фикер алышу, анализлау	Милли горурлык, гражданлык хисләре формалашкагн булу	Белемнәрне структуралаштыру, синтезлау, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау; монолог төзү, әңгәмәдә катнашу, фикерләрне дәлилле итеп җиткерү; фаразлау, үзбәя	Риваять һәм аның үзенчәлекләре турында белемле булу. Тарихи һәм топонимик риваятьләрне чагыштыра алу			

[1] Календарь-тематик план мәктәпнең локаль норматив актлары белән билгеләнгән очракта түбәндә күрсәтелгән киңәйтелгән вариантта да (эшчәнлек төрләре, планлаштырылган нәтиҗәләрне һ.б.кертеп) тәкъдим ителергә мөмкин

5	Легендалар. «Ярканат ничек итеп дөньяны саклап калган?»	Легендалар белән танышу, өзекне сәнгатьле итеп уку, сорауларга җавап бирү, эчтәлеге буенча фикер алышу	Борынгы әдәбият хәзинәләренә хөрмәт, алар белән кызыксыну хисе булу	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, чагыштыру, өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү; сорауларга җавап бирү, фикерләрне тәгъбир итә алу; уку мәсьәләсен кую, планлаштыру, бәяләү	Легенда жанрын, риваять белән чагыштыру. Охшаш һәм аермалы якларын билгели алу			
6	«Зөһрә йолдыз» легендасы	Монологик төзү, төркемнәрдә эшләү, сорауларга һәм биремнәргә җаваплар табу	Халык авыз иҗатына мәхәббәт хисенә төшенү	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, тексттан төп фикерне аерып чыгару; фикерләрне дәлилле итеп җиткерү; билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү, бәяләү	Легенданы аңлап һәм иҗади укый алу, легендага хас билгеләрне белү			
7	Казан ханлыгы чорына караган тарихи җырлар	Җыр төрләре белән танышу, аларның охшаш һәм аермалы якларын табу “Тарихи җыр” терминын китаптан уку. Тарихи җырлар белән танышу, сорауларга җавап бирү, авыр аңлаешсыз сүзләрне ачыклау, сүзлек белән эш. Презентация карау, сорауларга җавап эзләү, фикер алышу	Гыйлемнең кирәклеген, дуслыкның кадерен аңлау.	Җырларны тормыш белән бәйли белү. Текстларда әйтергә телгән төп фикерне таба, нәтиҗәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Җырларны белү, аларда күтәрелгән проблемаларның тарихи яктан мөһимлеген аңлау			
8	СТҮ.”Тоткын Сөембикә җыруы”	Сөембикә турында белемнәрне искә төшерү, фикер алышу. Җырны уку, тыңлау, өлешләргә бүлү, анализлау. Интернеттан Сөембикә турында өстәмә мәгълүмат табу, фикер алышу	Хатын-кызга хас матур сыйфатлар төшенчәсен аңлау, милли җанлы, тәвәккәл булу хисе теләге уяну	Танып-белү мәсьәләсен аңлау, тыңлап аңлау, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектны анализлау, мәгълүмати эзләнү ысулларын куллану; әңгәмәдә катнашу, фикерләрне ачык һәм төгәл итеп җиткерү; үзбәя	”Тоткын Сөембикә җыруы”ның эчтәлеген белү. Сөембикәең халкына, дәүләтенә карашын билгеләү			
9	Эпос-дастаннар. «Җик Мәргән»	Эпос-дастан жанрының билгеләмәсен бирү, “Батыр” сүзенең мәгънәсен аңлату, фикер алышу. Дастанны уку, геройга хас сыйфатларны табу (гипербола). Әсәрнең сюжетын билгеләү, өлешләргә бүлеп, план төзү	Батырлык төшенчәсен аңлау	Рус әдәбиятыннан, татар халык авыз иҗаты әсәрләреннән пәһлеваннар турында мисаллар чагыштыру. Конкрет шартлардан чыгып мәсьәләләрне хәл итүнең нәтиҗәле юлларын сайлап алу, белемнәрне синтезлау, структуралаштыру; фикерләрне ачык һәм дөрес итеп җиткерү; план буенча эшләү	«Җик Мәргән» дастанының эчтәлеген белү, анализлый алу. Эпос-дастан төшенчәсен аңлау			

				эшчәнлекнең нәтиҗәләренә контроль ясау һәм бәяләү				
10	Мәкальләр һәм әйтемнәр	Мәкаль һәм әйтемнәрнең билгеләмәсен бирү, охшаш, аермалы якларын табу. Н.Исәнбәтнең “Мәкальләр һәм әйтемнәр” китабы белән танышу, ошаган мәкальләрне язып алу, мәгънәләрен аңлату	Мәкальләрнең кеше тормышындагы әһәмиятен аңлау	Сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен билгеләү, фикер йөртүнең логик чылбырын төзү, гомумиләштерүләр ясау; дәлилләү, хезмәттәшлек итү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, үзбәя	Мәкаль белән тормыш тәҗрибәсе арасындагы бәйләнешне тоярга өйрәнү. Мәкальләрне сөйләмдә кулланырга өйрәнү			
11	БСҮ. Сочинение язу. «Күп укыган – күп белгән»	Тема буенча фикер алышу, сүзлек өстендә эшләү, сорауларга җавап бирү, терәк сүзләр кулланып, сочинение язу.	Белемнең алтын-көмеш, затлы киемнәрдән өстен булуына төшенү	Татар һәм рус әдәбиятларыннан уку турында мәкальләрне чагыштыру. Материалны аерып алу, үз фикерләрен бәян итә алу, план төзү, үзбәя	Китапларның бүгенге көндә дә актуальлеген аңлау, сочинение яза алу			
12	Дөнья халыклары мәкальләре	Интернеттан төрле халыкларның мәкальләрен язып алу, мәгънәләрен аңлату, аларда тема уртаклыгын табу, чагыштыру, фикер алышу	Мәкальләрнең кеше тормышындагы әһәмиятен аңлау	Текстларда фикер уртаклыгын эзләү, үзара чагыштыру, классификацияләү гамәлләрен тормышка ашыру, нәтиҗә чыгару; үз позициясен тәгъбир итү; контроль-коррекция гамәлләрен башкару	Мәкальләргә салынган фикерләрнең мәгънәләренә төшенү			
Борынгы әдәбият (2 сәгать)								
13	Сәиф Сараиның “Сөһәйл вә Гөлдерсен ” әсәре	Борынгы әдәбият турында белгәннәрне искә төшерү, “Борынгы әдәбиятыбыз үрнәкләре” мәкаләсе буенча фикер алышу, сорауларга җаваплар, презентация карау сүзлек эше, өзекләрне уку, тексттан сурәтләү чараларын табу, дәфтәрләрдә эшләү	Борынгы әдәбият үрнәкләренә кызыксыну уяну. Хөрмәт хисен аңлау	Танып-белү мәсьәләсен аңлау, аңлап уку, уку мәсьәләсен чишү өчен тамга-символик чараларны куллану, билгеләрне аерып чыгару максаты беән объектларны анализлау, тексттан кирәкле информацияне таба белү,; әңгәмәдә катнашу, фикерләрне ачык һәм төгәл итеп җиткерү; үзбәя	Борынгы әдәбият турында гомуми күзаллаулы булу. Сәиф Сараиның иҗаты һәм тормышы белән таныш булу. “Сөһәйл вә Гөлдерсен ” әсәренең эчтәлеген белү. Әсәр иҗат ителгән чор һәм тарихи шәхесләр турында кыскача мәгълүматлы булу			
14	Сәиф Сараиның “Сөһәйл вә Гөлдерсен” әсәре	Коперник һәм Д.Бруно турында Интернетта бирелгән мәгълүматлар белән танышу, фикер алышу, әсәрдәге өзекләрне сәнгатьле һәм аңлап уку, шәрехләү; сүзлек эше	Борынгы әдәбият үрнәкләренә хөрмәт белән карау, милли горурлык хисләренә төшенү	Әдәбиятның фән белән бәйләнешен ачыклау. Уку мәсьәләсен чишү өчен анализ, синтез, чагыштыру гамәлләрен тормышка ашыру, мәгълүмати эзләнү ысулларын куллану, гомумитләштерүләр ясау; әңгәмәдә катнашу, коммуникатив	Әсәр иҗат ителгән чор һәм тарихи шәхесләр турында мәгълүматлы булу. “Сөһәйл вә Гөлдерсен ” әсәренең эчтәлеген белү,			

				мәсьәлә белән бәйле рәвештә сөйләм чараларын куллану; фаразлау, планлаштыру, бәяләү	шәрехли алу			
XVIII йөз әдәбияты (1 сәгать)								
15	Хикәят жанры. “Мәҗмугыл- хикәят” әсәре	Хикәят жанры үзенчәлекләрен билгеләп төшенчә итеп чыгару, Нәҗип Нәкъкаш мәкаләсе белән танышу, мәкалә буенча фикер алышу, дәреслектә бирелгән хикәятләрне уку, рольләргә бүлеп уку, гыйбрәтле вакыйгаларга нигезләнгән үгет-нәсыйхәтләр турында төркемнәрдә фикер алышу	Борынгы хәзинәбезгә карата кызыксыну һәм хөрмәт хисләре уяну	Синтезлау – өлешләрдән бөтен төзү, төшенчә итеп чыгару, дәреслек материалында кирәкле информацияне табу, аңлап уку; фикер алышуда катнашу, төркемнәрдә эшләп хезмәттәшлек итү; үз эшчәнлекләрен планлаштыру һәм оештыру, бәяләү	XYIII йөз турында тарихы турында белү. “Мәҗмугыл- хикәят” җыентыгында бирелгән хикәятләрнең эчтәлеген белү. Хикәят жанрын аңлау			
XIX йөз әдәбияты (3 сәгать)								
16	Закир Һадинең “Мәгъсум” хикәясе	Автор белән танышу, презентация карау, сүзлек эше, өзекләрне уку, Хәят абыстайның киңәшләре буенча фикер алышу, биремнәрне үтәү	Әниләргә ихтирамлы булу, биргән киңәшләрне истә тоту	Өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү, куелган максаттан чыгып, тексттан фрагментлар аерып чыгару, нәтиҗә ясау; фикер алышуда катнашу, фикерләрне ачык һәм төгәл җиткерү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, контроль, бәяләү	XIX йөздә мәгариф системасы һәм мәдрәсәләр турында мәгълүматлы булу. Закир Һадиның тормыш юлы һәм иҗаты белән таныш булу, “Мәгъсум” хикәясеннең эчтәлеген белү, анализлый алу			
17	Закир Һадинең “Мәгъсум” хикәясе	Дәреслек, дәфтәр белән эш, яңа сүзләрне активлаштыру – җөмләләр төзү, сайлап уку, Вәлид, Гариф образларына характеристика бирү, биремнәрне башкару, XIX йөздәге мәдрәсәләр һәм бүгенге мәктәп турында фикер алышу	Белем алуга ихтыяҗ һәм омтылыш хисе булу	Дәреслек материалында кирәкле информацияне табу, аңлап уку, гомумиләштерүләр ясау, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау; тыңлау һәм башкаларның сорауларына җавап бирү, тел нормаларына туры китереп, монолог төзү; бәяләү	“Мәгъсум” хикәясеннең эчтәлеген белү, анализлый алу. Иске типтагы мәдрәсәләрдә белем һәм тәрбия бирү тәртипләре турында мәгълүматлы булу			
18	Белем алу – энә белән кое казу	Презентация ярдәмендә Ф.Яруллинның тормышы белән кыскача танышу, алдагы сыйныфларда	Белем алуның “энә белән кое казу” икәнлеген, киләчәк өчен бик	Тыңлап аңлау, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен мөстәкыйль рәвештә нәтиҗәләр чыгара белү урнаштыра белү; хезмәттәшлек итү,	Фән-гыйлем турында мәкальләр һәм Ф.Яруллинның “Кирәк күңел өчен”			

		өйрәнгән әсәрләрен искә төшерү, “Кирәк күңел өчен” шигырен актер башкаруында тыңлау, текстны уку, төркемнәрдә фикер алышу, мәкальләрнең мәгънәләрен аңлату, “Белем – байлык” темасына диспут оештыру	тә мөһим булуын аңлау	әңгәмәдәшенең тәртибенә җитәкчелек итү, үз позициясен тәгъбир итү, конфликтларны чишү; җавап алгоритмын планлаштыру, бәяләү	шигыре белән таныш булу. Белемнең кешелек дөньясы өчен әһәмияте турында белү			
XX йөз әдәбияты (15 сәгать)								
19	Габдулла Тукайның тормыш юлы һәм иҗаты.	Презентация ярдәмендә язучы тормышы белән танышу, биографик белешмәне уку, әсәрләреннән күргәзмә карау, алдагы сыйныфларда өйрәнгән әсәрләрне искә төшерү, төркемнәрдә фикер алышу, сорауларга җавап бирү, шагыйрь булган урыннарны барлау, хронологик таблица төзү	Язучы иҗатына кызыксыну уяну, шигырьләрен укырга теләк туу	Белемнәрне структуралаштыру, уку мәсьәләсен чишү өчен анализ, синтез, чагыштыру, классификацияләү гамәлләрен тормышка ашыру, нәтиҗәләр чыгару; үзенең карашын әйтү һәм дәлилләү; үз эшчәнлекләрен планлаштыру һәм оештыру, бәяләү	Габдулла Тукайның тормыш юлы һәм иҗатын белү. Әдип яшәгән чор турында гомуми күзаллаулы булу			
20	Г.Тукайның “Милли моңнар” шигыре	Шигырьне актер башкаруында тыңлау, анализлау, төркемнәрдә фикер алышу, язылу тарихы белән танышу, сүзлек белән эш, сораулар һәм биремнәрне үтәү, “Әллүки” көен тыңлау, О.Хәбибуллинның “Тукай портреты” исемле картинасы өстендә эшләү	Милли үзаң төшенчәсен аңлау, милләткә карата ихтирам хисе уяну	Тыңлап аңлау, рәсем сәнгате ярдәмендә тәкъдим ителгән информацияне аңлау, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен билгеләү, нәтиҗә чыгару; сорауларга җавап бирү, коммуникатив мәсьәлә белән бәйле рәвештә сөйләм чараларын куллану; кирәкле гамәлләрне укытучы һәм сыйныфташлары белән берлектә планлаштыру, бәяләү	Г.Тукайның “Милли моңнар” шигыренең эчтәлеген белү, анализлый алу, “Милли хис”, “милли көй”, “милли сыйфатлар” төшенчәләрен аңлау			
21	Мәхмүт Хөсәеннең “Тукай- шигъри кыябыз” шигыре	Тукай белән бәйле урыннар, аңа багышланган әсәрләр турында әңгәмә уздыру, шигырь циклы турында аңлату, шигырьне актер башкаруында тыңлау, дәфтәрләрдә Тукайны характерлый торган чагыштыруларны, эпитетларны язу, сәнгатьле уку	Тукай иҗатын һәм аңа багышланган әсәрләрне өйрәнү аша шагыйрьнең татар тормышындагы ролен аңлау	Тыңлап аңлау, фикерләрне аңлы һәм ирекле рәвештә телдән формада төзү, текстан кирәкле информацияне аерып алу; әңгәмәдә катнашу, сорауларга дөрес җавап бирү; уку гамәлләрен башкару, үзбәя	Мәхмүт Хөсәеннең “Тукай- шигъри кыябыз” шигыренең эчтәлеген белү, идеясен билгели алу. Цикл турында төшенчәне аңлау. Тукай образының сәнгатьтә бирелешен аңлау			
22	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Х.Казаковның	Г.Тукайның “Исемдә калганнар” әсәре белән	Шәфкатьлелек, кызгана белү	Әдәбият һәм рәсем сәнгатенең бәйләнеше турында сөйләшү. Рәсем	Х.Казаковның “Бәләкәй Апуш”			

	“Бәләкәй Апуш” картинасы. Г.Тукайның Казандагы музее	картина арасындагы охшашлыкны табу, картина өстендә эшләү, картина буенча кечкенә хикәя төзү, Тукайның Казандагы музее турындагы язмалар белән танышу, диалог төзү, Ф.Нәфиевнең “Моңсу бер тарих” хикәясен уку, фикер алышу	хисенә төшенү. Сәнгать җәүһәрләренә карата горурлык хисе булу	сәнгате ярдәмендә тәкъдим ителгән информацияне аңлау, чагыштыру; тел нормаларына туры китереп, монолог, диалог төзү; план буенча эшләү, үзбәя	картинасын аңлау. Г.Тукайның Казандагы музее турында белү			
23	Габдулла Тукайның “Шагыйрь” шигыре	Шигырьне актер башкаруында тыңлау, сәнгатьле итеп уку, шагыйрь күңеле нинди булырга тиешлеге турында төркемнәрдә фикер алышу һәм бәхәс оештыру, А.С.Пушкинның “Поэт” шигыре белән охшаш якларын табу, И.Әхмәдиевнең “Тукай турында сюита”картинасы өстендә эшләү	Тукайның татар әдәбиятындагы урынын, бөек шагыйрь икәнлеген аңлау	Тыңлап аңлау, объектларны чагыштыру, классификацияләү критерийларын сайлау, рәсем сәнгате ярдәмендә тәкъдим ителгән информацияне аңлау; әңгәмәдә катнашу, конфликларны чишү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, контроль, бәяләү	Тукай яшәгән чор турында мәгълүматлы булу. Габдулла Тукайның “Шагыйрь” шигыренең эчтәлеген белү, идеясен аңлау			
24	БСҮ. “Күңел кылларын тибрәтүче шагыйрь “. Инша.	Тема буенча кереш әңгәмә оештыру, план төзү, инша язу.	Тукай шигъриятенең әһәмиятен аңлау, матурлыгын күрә белергә өйрәнү	Үз фикерләрен эзлекле язма рәвештә бәян итә алу, сөйләм телен, язу культурасын, иҗади фикерләвен үстерү, план буенча эшләү, үзбәя	Өйрәнелгән материалны гомумиләштереп куллана белү. “Күңел кылларын тибрәтүче шагыйрь “ темасы буенча инша яза алу			
25	Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәрен өйрәнү (“Тукай” романыннан өзекләр) 1-3 нче бүлекләр	Дәреслектән Әхмәт Фәйзи турындагы биографик белешмәне уку һәм презентация карау, В.Федоровның “Өчиледән – Кырлайга” һәм Х.Якуповның “Тукай апасы Газизә белән” картиналарына нигезләнеп, әңгәмә оештыру, сүзлек эше, романнан өзекләр уку (1-3 нче бүлекләр)	Г.Тукайның нәсел шәҗәрәсенә һәм Җаектагы тормышына кызыксыну уяну	Әсәр эчтәлеген тарих белән бәйләп аңлау; XIX гасыр ахыры һәм XX йөз башы турында күзаллый белү. Уку мәсьәләсен чишү өчен тамга-символик чараларны куллану, аңлап һәм йөгерек уку күнекмәләрен ия булу, нәтиҗә чыгару, бәяләү,	Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәре (“Тукай” романыннан өзекләр) -1-3 нче бүлекләрнең эчтәлеген үзләштерү			

26	Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәре (“Тукай” романыннан өзекләр). 4-5 нче бүлекләр	Романнан өзекләр уку, сүзлекчәгә аңлашылмаган сүзләрне язу, мәгънәләрен сүзлек ярдәмендә ачыклау, план төзү, биремнәрне үтәү	Кешене шәхес итеп формалаштыручы рухи-әхлакый сыйфатларны аңлау	Укыганны аңлата алу, уку мәсьәләсен чишү өчен анализ, синтез гамәлләрен тормышка ашыру, фикер йөртүнең логик чылбырын төзү; төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү; план буенча эшләү, үзбәя	XIX гасыр ахыры һәм XX йөз башында татар мәдрәсәләре, аларда укыту системасы турында мәгълүматлы булу. Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәреннән 4-5 нче бүлекләренең эчтәлеген белү, анализлый алу			
27	Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәре (“Тукай” романыннан өзекләр). 7-16 нчы бүлекләр	“Җаек” әсәреннән өзекләрне укуны дәвам итү, текст ахырындагы биремнәрне үтәү, план төзү, төзелгән план буенча эчтәлекне ачу, школа белән мәдрәсәнең аермасы нәрсәдә икәнлеген ачыклау, Шәпеш һәм Әхмәтша хәлфәләргә характеристика бирү	Төрле ситуацияләрдә үз-үзеңне дөрес тотарга, әдәп-әхлак кагыйдәләрен белү, югары эрудицияле , мәгърифәтле шәхес төшенчәсен аңлау	Аңлап уку, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны ааналилау, чагыштыру; сорауларга дөрес җавап бирү, эчтәлек сөйләү; фаразлау, план буенча эшләү, бәяләү	“Җаек” әсәреннән өзекләрнең эчтәлеген белү, әсәрне анализлый һәм шәрехли алу			
28	Әхмәт Фәйзинең “Җаек” әсәре (“Тукай” романыннан өзекләр). 20 -22 нче бүлекләр	“Җаек” әсәреннән өзекләрне укуны дәвам итү, текст ахырындагы биремнәрне үтәү, әсәрдән дуслык, теләктәшлек, мәрхәмәтлелеккә мисаллар табу, Габдулланың Җаектагы тормышы турында монолог төзү, белем турында мәкальләрне искә төшерү.	Тормышта үз урыныңны, аңа ирешү юлларын табарга омтылышны аңлау. Югары әхлакый сыйфатларга ия булган, эрудицияле , мәгърифәтле шәхес төшенчәсен аңлау	Аңлап уку, текстта кирәкле информацияне табу, билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, тел нормаларына туры китереп, монолог төзү; сорауларга тулы һәм ачык җавап бирү; кирәкле гамәлләрне укытучы һәм сыйныфташлары белән берлектә планлаштыру, контроль ясау, бәяләү	“Җаек” әсәреннән өзекләрнең (20-22 нче бүлекләр) эчтәлеген белү, анализлый һәм шәрехли белү. Тукайга көчле тәэсир уяткан рус шагыйрьләре турында мәгълүматлы булу			

29	Дәрдмәнднең “Видаг”,”Бәллү” шигырьләре	Дәрдмәнд турындагы биографик белешмәне уку һәм үзләштерү, хронологик таблица төзү, сүзлек эше (псевдоним, матбага, матбагачы, видаг сүзләре), әсәрләрне уку, биремнәрне үтәү, дәфтәрләргә иркәләү сүзләрен язу	Мәдәниятебезгә һәм аның күренекле вәкилләренә карата горурлык хисе төшенчәсен аңлау	Белемнәрне структуралаштыру, аңлап уку, эчтәлек белән бәйле рәвештә объектларны тану, атау һәм билгеләү; коммуникатив мәсьәлә белән бәйле рәвештә сөйләм чараларын куллану; үзбәя	XX йөз башында татар әдәбияты һәм тарихи вакыйгалар турында кыскача мәгълүмат бирү. Дәрдмәнднең “Видаг”, “Бәллү” шигырьләренең эчтәлеген белү, идеяләрен билгели алу			
30	Нур Әхмәдиевнең “Дәрдмәнд” поэмасы	“Видаг” шигырен яттан сөйләтү, Дәрдмәнд турында башка әдипләр тарафыннан әйтелгән фикерләр белән танышу, ятлап килгән шигырьне сөйләтү, Н.Әхмәдиевнең “Дәрдмәнд” поэмасын уку, анализлау, “Сөт китә, Ватан кала” темасы буенча әңгәмәдә (дискуссиядә) катнашу, сүзлек эше	Яшәү мәгънәсен аңлау, үзеңнән соң онытылмас эшләр калдыруга омтылыш уяну	Танып-белү мәсьәләсен аңлау, өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү , мөстәкыйль рәвештә нәтиҗәләр чыгару; әңгәмәдә катнашу, фикерләрне тулы һәм дөрес итеп җиткерү; контроль, бәяләү	Чит илгә китеп яшәргә булган әдипләр турында мәгълүмалы булу. Нур Әхмәдиевнең “Дәрдмәнд” поэмасының эчтәлеген белү һәм шәрехли алу			
31	Галимҗан Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясе. Бәдри карчык өмәсе	Язучының тормыш юлы, иҗаты белән танышу, өйрәнгән әсәрләр буенча фикер алышу, хронологик таблица тутыру, сүзлек өстендә эш, керешне, III, Y, YI бүлекләрне уку, өзекләрнең эчтәлеге буенча әңгәмә, биремнәрне эшләү	Актив булу, хезмәт тәрбиясе төшенчәсен аңлау	Аңлап уку, укыганны аңлата белү, тексттан төп фикерне аерып чыгару, белемнәрне структуралаштыру, нәтиҗә чыгару; фикер алышуда катнашу, тулы, ачык фмкер белдерү; фаразлау, планлаштыру, бәяләү	Революциягә кадәрге чор һәм шул чордагы яшәеш турында мәгълүмат бирү. Галимҗан Ибраһимовның “Табигать балалары” әсәреннән III, Y, YI бүлекләрне уку һәм анализлау			
32	Галимҗан Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясе. Шаһи бабай өмәсе	YIII, IX бүлекләрне үзлектән уку, эчтәлек буенча әңгәмәдә катнашу, шәрехләү һәм бәя бирү	Хезмәт төшенчәсен аңлау, әйткән сүзеңдә тора белергә өйрәнү, җаваплылык хисе уяну	Танып белү мәсьәләсен аңлау, куелган максаттан чыгып, тексттан фрагментлар аерып чыгару, нәтиҗәләр чыгару; сораулар бирә белү, үз позициясен тәгъбир итү; бәяләү	Революциягә кадәрге чор һәм шул чордагы яшәеш турында мәгълүматлы булу, Галимҗан Ибраһимов. “Табигать балалары” әсәреннән YIII, IX бүлекләрнең			

					эчтәлеген белү, анализлый алу			
33	Галимҗан Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясе. Печән чабу ярышы	X бүлекне укуның төрле формаларын кулланып уку, төп образларга характеристика бирү,”Өмә” җырын тыңлау, җырның сүзләрен сәнгатьле уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, сәнгатьле уку	Әйткән сүзеңдә тора белергә өйрәнү, җаваплылык хисе төшенчәсен аңлау	Танып белү мәсьәләсен билгеләү, билгеләрне аерып чыгару максаты белән обүектларны анализлау, тыңлап аңлау; фикер алышуда каинашу, сорауларга җавап бирү, бәяләү	Галимҗан Ибраһимов. “Табигать балалары” әсәреннән X бүлегенең эчтәлеген белү, анализлый алу. “Өмә җыры” белән таныш булу. Татар мәдәниятенең мөһим элементы буларак календарь йолалар, өмә төшенчәләрен аңлау			
34	Галимҗан Ибраһимовның “Табигать балалары” хикәясендә пейзаж.	Ятларга бирелгән өзекне сөйләтү, әсәр эчтәлеге буенча фронталь әңгәмә, әсәр эчтәлеген дәреслектәге картиналар һәм фоторепродукцияләр белән чагыштыру, уртак һәм аермалы якларын табу, пейзаж турындагы теоретик белешмәне өйрәнү, пейзажның әдәби деталь буларак вазифасын билгеләү	Эстетик тәрбия алу, халкыбызның гореф-гадәтләренә, йолаларына ихтирам хисе төшенчәсең аңлау	Рәсем сәнгате белән әдәбиятның бәйләнешен аңлау. Объектларны чагыштыру, рәсем сәнгате ярдәмендә тәкъдим ителгән информацияне аңлау, төшенчә итеп чыгару; әңгәмәдә катнашу, хезмәттәшлек итү; уку мәсьәләсен кую, контроль, бәяләү	Пейзаж төшенчәсен үзләштерү һәм әсәрдәге YIII бүлектәге пейзажның ролен аңлау. А.Пластовның “Печән өсте”, Р.Заһидуллинның “Печәнгә төшү” картиналары белән таныш булу			
1920-1930 нчы еллар әдәбияты (1 сәг.)								
35	Һади Такташның ”Алсу” поэмасы. Поэма жанры	Әдипнең тормыш юлын, өйрәнгән әсәрләрен искә төшерү, теоретик төшенчә белән танышу, поэма жанры турында сөйләшү, поэманы уку, өлешләргә бүлү, һәр өлештән Алсуга хас сыйфатларны табу, дәреслектәге биремнәрне башкару	Һ.Такташ иҗатына кызыксыну уяну, матурлык, мәхәббәт төшенчәләрен аңлау	Аңлап уку, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектны анализлау, укылган тексттан кирәкле информацияне табып аеру, төшенчә итеп чыгару; төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү; контроль ясау, бәяләү	1920-1930 еллар турында мәгълүматлы булу. Һади Такташның “Алсу” поэмасын ың эчтәлеген белү, шәрехли белү. Поэма жанры төшенчәсен аңлау			
Сугыш чоры әдәбияты (4 сәгать)								
36	Патриот шагыйрь Фатих Кәримнең “Бездә -	Һ.Такташның “Алсу” поэмасыннан өзекне яттан	Кыюлык һәм ватанпәрвәрлек	Тыңлап аңлау, анализ барышын төзү, конкрет шартлардан чыгып	Бөек Ватан сугышы һәм сугышта			

	яздыр...” шигыре	сөйләтү, Бөек Ватан сугышы, анда катнашкан әдипләр турында әңгәмә үткәрү, Ф.Кәримнең әсәрләреннән күргәзмә, дәреслектә бирелгән биографик белешмә белән танышу, “Бездә - яздыр...” шигырен уку, әсәргә анализ ясау, шигырьне актер башкаруында тыңлау, сәнгатьле уку	сыйфатлары төшенчәләрен аңлау. Фашизмга нәфрәт уяну	мәсьәләләрне хәл итүнең нәтиҗәле юлларын сайлап алу; фикер алышуда катнашу, үзенең карашын әйтү һәм дәлилләү; фаразлау, планлаштыру, бәяләү	катнашкан язучылар турында мәгълүматлы булу. Патриот шагыйрь Фатих Кәримнең “Бездә – яздыр...” шигыренең эчтәлеген белү, анализлый алу			
37	Фатих Кәримнең “Кыңгыраулы яшел гармун” поэмасы	Актер башкаруында тыңлау, сәнгатьле уку, дәреслектәге биремнәрне башкару, өлешләргә бүлү, образларга характеристика бирү, инверсия күренешенә, риторик эндәшкә мисаллар табу	Кешелеклелек сыйфатлары, җаваплылык һәм Ватанга мәхәббәт хисләрен аңлау	Танып белү мәсьәләсен аңлау, тыңлап аңлау, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, нәтиҗә чыгару; сораулар кую, үз фикереңне җитәрлек дәрәҗәдә тулы һәм төгәл итеп әйтә белү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, бәяләү	Фатих Кәримнең “Кыңгыраулы яшел гармун” поэмасының эчтәлеген белү, анализлый алу. Татар халкының милли уен кораллары турында мәгълүматлы булу.			
38	Үлем турында уйлама, илең турында уйла (Фатих Кәрим турында сөйләшү)	Бәйләнешле сөйләм үстерү. Ф.Кәримгә багышланган фронталь әңгәмәдә катнашу, викторина чишү, төркемнәрдә эшләү, фикер алышу	Милли горурлык, гражданлык хисләрен аңлау	Белемнәрне системалаштыру, конкрет шартлардан чыгып мәсьәләләрне хәл итүнең нәтиҗәле юлларын сайлап алу; фикер алышуда катнашу, хезмәттәшлек итү; уку мәсьәләсен кую, контроль, бәяләү	Бөек Ватан сугышы һәм сугышта катнашкан язучылар турында мәгълүматлы булу. Фатих Кәрим турында белү			
39	Гадел Кутуйның “Рәссам” хикәясе	Сугыш һәм аның нәтиҗәләре турында әңгәмә, Гадел Кутуй турында кыскача мәгълүмат бирү, “Рәссам” хикәясен уку, эчтәлек буенча әңгәмә, план төзү, Макс Латисның “Гитлерга мең нәләт” картинасы өстендә эшләү, биремнәрне үтәү	Фашизмга карата нәфрәт хисен аңлау. Сәнгатьне ярата белү	Танып-белү мәсьәләсен аңлау, рәсем сәнгате ярдәмендә тәкъдим ителгән информацияне аңлау, гомумиләштерүләр ясау; әңгәмәдә катнашу, төгәл, ачык җаваплар бирү; план буенча эшләү, бәяләү	Бөек Ватан сугышы һәм сугышта катнашкан әдипләр турында мәгълүматлы булу. Гадел Кутуйның “Рәссам” хикәясенең .эчтәлеген белү, идеясен аңлау. Фашизмга каршы көрәштә сәнгатьнең көчле корал булуы турында белү			
Сугыштан соңгы әдәбият (13 сәгать)								
40	Габдрахман	Биографияне өйрәнү,	Габдрахман	Танып белү мәсьәләсен аңлау,	Габдрахман			

	Әпсәләмовның тормышы һәм иҗаты	китапларыннан ясалган күргәзмә һәм презентация белән танышу, дәфтәргә язучының романнары исемен язу, биографик белешмәгә нигезләнеп сораулар төзү, сорауларга җаваплар бирү	Әпсәләмовның әсәрләренә кызыксыну уяну	тыңлап аңлау, дәреслек материалында кирәкле информацияне табу, нәтиҗәләр чыгару; сораулар куя белү, фикерләрне ачык һәм төгәл итеп җиткерү; уку мәсьәләсен кую, бәяләү	Әпсәләмовның тормышы һәм иҗаты турында мәгълүматлы булу. Г.Әпсәләмов иҗатында Бөек Ватан сугышы темасы урынын билгели алу			
41	Г.Әпсәләмов. “Миңа унтугыз яшь иде” повесте	Г.Әпсәләмовның тормыш юлы һәм иҗаты буенча тест үткәрү, Р.Әхмәтҗановның “Солдатлар” шигырен тыңлау һәм фикер алышу, повестьны уку, монолог төшенчәсенә аңлатма бирү, эчтәлек буенча әңгәмә оештыру, Маликка характеристика бирү, җырның көче турында әңгәмә	Сугыш башлаучыларга һәм алып баручыларга нәфрәт хисе формалашкан булу	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектны анализлау, аңлап уку, төшенчә итеп чыгару; әңгәмәдә катнашу, төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү, сорауларга дөрес җавап бирү; уку мәсьәләсен кую, үзбәя	Г.Әпсәләмов. “Миңа унтугыз яшь иде” повестеның эчтәлеген белү, әсәрнең сюжет үзенчәлеген ачыклый алу һәм монолог төшенчәсе белән таныш булу. Сугыш һәм аның нәтиҗәләре турында белү			
42	Сибгат Хәкимнең тормышы һәм иҗаты	Шагыйрьнең тормыш юлы һәм иҗаты белән танышу, әсәрләреннән күргәзмә һәм презентация карау, өйрәнгән әсәрләрне искә төшерү, “Фазыл чишмәсе” һәм “Таң атканда” җырларын тыңлау, туган якның матурлыгы, кадере турында әңгәмә, биремнәрне үтәү	Туган якның газизлеген, якынлыгын һәм онытылмас икәнен аңлау. Сибгат Хәкимнең иҗатына карата кызыксыну уяну	Тыңлап аңлау, эчтәлек белән бәйле рәвештә объектларны тану, атау һәм билгеләү; фикер алышуда катнашу, сораулар кую, үз позициясен тәгъбир итү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, бәяләү	Сибгат Хәкимнең тормышы һәм иҗаты белән таныш булу. Лирика, лирик шагыйрь төшенчәләрен аңлау			
43	С.Хәкимнең “Бакчачылар” поэмасы	С.Хәкимнең тормыш юлы һәм иҗаты буенча тест үткәрү, 40-50 еллардагы алма бакчалары турында мәгълүмат бирү, сүзлек эше, поэманы уку, эчтәлек буенча әңгәмә, план төзү, дәреслектәге биремнәрне башкару	Хезмәт төшенчәсен аңлау һәм тыл хезмәткәрләренә ихтирам хисләре уяну	Танып белү мәсьәләсен аңлау, аңлап уку, укыганны аңлату, уку мәсьәләсен чишү өчен анализ, синтез, гамәлләрен тормышка ашыру; әңгәмәдә катнашу, төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү сораулар бирү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, план төзү, бәяләү	С.Хәкимнең “Бакчачылар” поэмасының эчтәлеген белү, анализлый алу, (1, 2, 3, 6нчы бүлекләр). Әсәрдә сугыш һәм хезмәт темасының бирелешен билгели алу. Сугыш чорында тылның фронтка			

					ярдәме турында мәгълүматлы булу			
44	С.Хәкимнең “Бакчачылар”поэмасында бакчачыга мәдхия	Поэмадан 7, 10,11,12,13 нче бүлекләрне уку, бакчачы һөнәре һәм аның эш-гамәлләре сурәтләнгән урыннарны табып уку, тема буенча диалог төзү, дәрестән алган хисләр белән уртаклашу	Сугыш чорында тылда хезмәт иткән ветераннарга хөрмәтле булу	Өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү, укылган тексттан кирәкле информацияне табып аеру, нәтиҗәләр чыгару; фикер алышуда катнашу, тел нормаларына туры китереп, монолог төзү һәм диалогта катнашу осталыгына ия булу; үз эшчәнлекләрен планлаштыру һәм оештыру, бәяләү	С.Хәкимнең “Бакчачылар” поэмасының эчтәлеген белү, анализлый алу (7, 10, 11, 12, 13 нче бүлекләр). Сугыш елларында тыл хезмәткәрләренең фидакяр хезмәте турында белү			
45	Гомәр Бәшировның “Менә сиңа мә!” хикәясе	Уку, биремнәрне үтәү, төп геройларга телдән характеристика бирү, сабырлык турында мәкальләр табу, тексттан фразеологик әйтелмәләрне язып алу, сабырлык турында сөйләшү оештыру	Күркәм холыклы һәм сабыр булырга өйрәнү	Аңлап уку, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, тема буенча материал табу; әңгәмәдә катнашу, сораулар бирә белү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, планлаштыру, үзбәя	Гомәр Бәшировның “Менә сиңа мә!” хикәясенең эчтәлеген белү, идеясен билгеләү			
46	Әмирхан Еникинең тормыш юлы һәм иҗаты	Әдипнең әсәрләреннән күргәзмә һәм кереш әңгәмә, өйрәнгән әсәрләрне искә төшерү, сүзлек эше (морза сүзенә аңлатма бирү), биографик белешмәне тыңлау, аңлау дәрәҗәсен тикшерү, хронологик таблица төзү	Әмирхан Еникинең әсәрләренә кызыксыну уяну	Белемнәрне системалаштыру, тыңлап аңлау, дәлилле җавап төзү өчен кабул ителгән информацияне синтезлау; сораулар бирә белү, хезмәттәшлек итү; котроль ясау, бәяләү	Әмирхан Еникинең тормыш юлы һәм иҗаты белән таныш булу			
47	Ә.Еники. “Кем җырлады?”	Ә.Еники стиле турында укытучы сөйләвен тыңлау. Тест биреме эшләү. Җырның кеше тормышындагы роле турында фикер алышу. Әсәрне уку, план төзү, план буенча эчтәлеген кыскача сөйләү, әсәрдән язучының стиле күренгән урыннарны табу. Төп геройларга	Сугышка нәфрәт хисе уяну	Тыңлап аңлау, фикер йөртүнең логик чылбырын төзү, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, нәтиҗә чыгару; әңгәмәдә катнашу, төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү; план буенча эшләү, бәяләү	Ә.Еникиның “Кем җырлады” әсәренең эчтәленген белү, идеясин аңлау. Әсәрдә сагыну хисенең бирелешен һәм халык җырларының ролен аңлау			

		характеристика бирү						
48	БСҮ. «Кем җырлады?» хикәясе буенча сочинение	Тема буенча фикер алышу, сүзлек өстендә эшләү, сорауларга җавап бирү, терәк сүзләр кулланып, сочинение язу	Сугышка нәфрәт хисе уяну	Үз фикерләрен эзлекле бәян итү, сөйләм телен, язу культурасын, иҗади фикерләвен үстерү	Өйрәнелгән материалны гомумиләштереп куллана белү. «Кем җырлады?» хикәясе буенча сочинение яза алу			
49	СТУ. Ә. Еники.«Мәк чәчәге». Нәсер.	Нәсер жанрының билгеләмәсен искә төшерү. Нәсерне уку, эчтәлеген кыскача сөйләү, тулы анализ ясау	Яшәү көче, өмет, ышаныч төшенчәләрен аңлау	Танып белү мәсьәләсен аңлау, аңлап уку, анализ барышын билгеләү, тексттан төп фикерне аерып чыгару; фикер алышуда катнашу, фикерләрне тулы һәм ачык итеп җиткерү; бәяләү	Ә. Еникинең «Мәк чәчәге» нәсеренең эчтәлеген белү, шәрехли алу			
50	И. Гази. «Йолдызлы малай»	Яңа сүзләрне язу, эчтәлек буенча төркемнәрдә фикер алышу, әсәргә әдәби анализ ясау, биремнәр үтәү, әсәрне өлешләргә бүлү, план төзү, план буенча гади җөмләләр белән сөйләү	Әсәр героена карата соклану, горурлану хисләре уяну	Аңлап уку, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектны анализлау, тексттан төп фикерне аерып чыгару; фикерләрне төгәл һәм ачык итеп җиткерү, эчтәлек сөйләү; билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшләү, план буенча эшләү, бәяләү	И.Газинең тормышы һәм иҗаты турында белү «Йолдызлы малай» өзегенең эчтәлеген белү, анализлый алу			
51	Р. Низами. «Блокада хатирәсе».	Ленинград блокадасы турында китаптан, интернеттан мәгълүмат уку, шәһәрнең төрле исемнәре белән танышу. Герой шәһәрләр турында әңгәмәдә катнашу. Әсәрне укып, укытучы җитәкчелегендә бергәләп анализлау, нәтиҗә ясау.	Сугыш хәлендә яшәүче халыкка теләктәшлек хисе уяну	Мәгълүмати эзләнү ысулларын куллану, нәтиҗә ясау; тема буенча сораулар бирә белү, үз фикереңне дәлилләп җиткерү, хезмәттәшлек итү; билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли, бәяләү белү	«Блокада хатирәсе» Әсәренең эчтәлеген белү, анализлый алу			
52	СТУ. Повесть. Үзең теләгән бер язучының повестен укып, сюжетын сөйләү	Үзең теләгән бер язучының повестен укып сөйләү, анализлау, нәтиҗә ясау, повесть жанрына билгеләмә бирү	Повесть жанрындагы әсәрләрне укуга кызыксыну уяну	Аңлап уку, төшенчә итеп чыгару; фикер алышуда катнашу, сораулар бирү, сорауларга дөрес җавап бирү; үз эшчәнлекләрен планлаштыру һәм оештыру, бәяләү	Дәрестән тыш уку өчен бирелгән повесть жанрындагы әсәрнеж эчтәлеген белү, повесть жанры төшенчәсен аңлау			
	1960-1980нче еллар әдәбияты (7 сәгать)							
53	М. Мәһдиев. «Без – кырык беренче ел балалары» (өзек): «Менә дигән бер	М.Мәһдиев турында презентация карау, әсәрләреннән күргәзмә карау, китаптан мәгълүмат уку.	Сугыш чоры балалалрына хөрмәт, алар белән горурлану хисләре	Тема буенча сораулар бирә белү, үз фикереңне дәлилләп җиткерү, билге-ле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү	М. Мәһдиев. «Без – кырык беренче ел балалары» әсәре беренче өлешенең			

	майор...». Троп.Метонимия.	Троп, метонимия терминнарының аңлатмасын уку, әсәрдән өзекне укып, троп, метонимиягә мисаллар табу	уяну		эчтәлеген белү			
54	М. Мәһдиев. «Без — кырык беренче ел ба-лалары» (өзек): «Йокы килә». Автобиографик әсәрләр.	Әсәрне укып, төп образларга характеристика бирү, укытучы җитәкчелегендә бергәләп анализлау, нәтиҗә ясау. Интернеттан автобиография язу үрнәген карау, үзеңнең автобиографияңне язу. Әсәрдән өзекне уку, сораулар төзү, эчтәлеген кыскача сөйләү	Туган якка мәхәббәт, өлкәннәргә хөрмәт хисләре уяну	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, укыганны гомумиләштерә, нәтиҗә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү; хезмәттәшлек итү, сораулар бирү; эшчәнлекне оештыра белү, бәяләү	М. Мәһдиев. «Без – кырык беренче ел ба-лалары» «Йокы килә» өзегенең эчтәлеген белү, шәрехли белү			
55	М. Мәһдиев. «Без — кырык беренче ел балалары» (өзек): «Колаямбу плантациядә эшли...»	Өзекне уку, сораулар төзү, сыйныфташларыңның сорауларына җавап бирү, план төзү, план буенча сөйләү. Әсәрдән өзекне уку, метонимияләрне табу, дәлилләү. Өзекне өлешләргә бүлеп, план төзү, план буенча сөйләү. Сугыш чоры балалары турында әңгәмәдә катнашу	Кешеләрдәге уңай Сыйфатларны күрә белү, тәрҗемә әсәрләр белән танышырга теләк уяну	Тексттан кирәкле информацияне аерып чыгару, аерым эпизодын анализ барышын төзү; текстның эчтәлеген сөйләү, сораулар кую, дәлилле фикер җиткерү, әңгәмәдә катнаша алу; план буенча эшләү, үзбәя	М. Мәһдиев. «Без — кырык беренче ел балалары» (өзек): «Колаямбу плантациядә эшли...» бүлегенең эчтәлеген белү, анализлый алу			
56	СТУ. М.Мәһдиев. «Без — кырык беренче ел балалары» (өзек): «Моны Фадеев кына шулай яза ала», «Телеграф чыбыклары сызгыралар...»	Дәреслек, дәфтәр белән эш, парлап сөйләшү, план төзү, укыганны гади җөмләләр белән кыскача сөйли белү	Тирә-юньдәгеләргә игътибарлы булу	Танып-белү мәсьәләсен аңлау, уку мәсьәләсен чишү өчен анализ, синтез, гамәлләрен тормышка ашыру, төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү, парларда конкрет уку-танып-белү мәсьәләләре белән бәйле рәвештә бергәләп эшләү; үз эшчәнлекләрен планлаштыру һәм оештыру, план буенча эшләү, бәяләү	М.Мәһдиев.«Без — кырык беренче ел балалары» (өзек): «Моны Фадеев кына шулай яза ала», «Телеграф чыбыклары сызгыралар...» бүлекләренең эчтәлеген белү, анализлый алу			
57	М. Мәһдиевнең Гөберчәктәге музеена Сәяхәт.	М. Мәһдиевнең Гөберчәктәге музеена дәреслек аша сәяхәт кылу	М. Мәһдиев иҗатына мәхәббәт хисе уяну	Танып белү мәсьәләсен аңлау, уку мәсьәләсен чишү өчен тамга-символик чараларны куллану	М. Мәһдиевнең музей экспонатлары белән таныш булу.			

	М. Мәһдиев турында әйтелгән фикерләр			кирәкле гамәлләрне укытучы һәм сыйныфташлары белән берлектә планлаштыру, мәгълүмати эзләнү методын куллану эшчәнлекнең нәтиҗәләренә контроль ясау һәм бәяләү	М. Мәһдиев турында әйтелгән фикерләр белән таныш булу			
58	Т.Миңнуллин.«Монда тудык, монда үстек».	Т.Миңнуллин турында кыскача мәгълүмат тыңлау, әсәрләреннән күргәзмә карау. Әсәрне уку, фикер алышу, сорауларга җавап бирү	Табигать байлыкларының кадерен белергә кирәклеген аңлау	Танып белү мәсьәләсен аңлау, эчтәлек белән бәйле рәвештә объектларны тану, атау һәм билгеләү, нәтиҗәләр чыгару; фикер алышуда катнашу, фикерне дөрес һәм төгәл итеп җиткерә белү, конкрет шартлардан чыгып мәсьәләләрне хәл итүнең нәтиҗәле юлларын сайлап алу, бәяләү	«Монда тудык, монда үстек» драмасының эчтәлеген белү, анализлый алу			
59	Т. Миңнуллин.«Монда тудык, монда үстек». Драма	Драмага анализ ясау, сорауларга җавап бирү. Драманы рольләргә бүлеп уку. Драма жанрына билгеләмә бирү, үзенчәлекләрен аңлату. Т.Миңнуллинның сәхнәдә уйналган башка әсәрләре турында фикер алышу. Сурәтләү чараларын табу. Образларга характеристика бирү	Эшеңә намус белән карау төшенчәсен аңлау	Тексттагы проблеманы аңлый белү, аны хәл итү юлларын эзләү, гипотеза чыгару, билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау; башкаларны тыңлау, үз позициясен тәгъбир итү; контроль ясау, бәяләү	«Монда тудык, монда үстек» драмасының эчтәлеген белү, шәрехли белү. Сурәтләү чараларын Билгели белү. Образларга характеристика бирә алу			
Хәзерге әдәбият (5 сәгать)								
60	М. Галиев. «Нигез» (өзек). 1нче бүлек.	М.Галиев турында презентация карау, әсәрләреннән күргәзмә карау, китаптан мәгълүмат уку. Әсәрне укый башлау	Туган җирнең кадерен белергә өйрәнү	Тыңлап аңлау, уку материалыннан файдалану, төп күренешләрнең һәм эпизодларның эчтәлеген сөйләү, тыңлау һәм башкаларның сорауларына җавап бирү, уку мәсьәләсен аңлау һәм үтәү, бәяләү	М. Галиевның тормыш юлы һәм иҗаты турында мәгълүматлы булу. «Нигез» (өзек). 1нче бүлегенең эчтәлеген белү, анализлый алу			
61	М. Галиев. «Нигез» (өзек). 1нче бүлек	Әсәрне уку, сорауларга җавап бирү, анализлау, нәтиҗәләр чыгару.	Сентименталь рухтагы әсәрләр укый белү	Текстны аңлап истә калдыру, өйрәнелә торган материал эчендә төп фикерне билгеләү нәтиҗәләр чыгару, фикерләрне дәлилле итеп җиткерү; анализ барышын төзү, үзбәя	«Нигез» (өзек). 1 нче бүлегенең эчтәлеген белү, анализлый ау			
62	М.Галиев. «Нигез» (өзек).	Сораулар төзү, җавап бирү;	Туган җирнең,	Танып белү мәсьәләсен аңлау,	«Нигез» (өзек). 2 нче			

	2 нче бүлек.	сүзлекчә белән эш, әсәрдә мифологик образларның бирелешен тикшерү	кадерен белергә өйрәнү, туган нигез төшенчәсен аңлау	билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, дәлилле җавап төзү өчен кабул ителгән информацияне синтезлау, нәтиҗәләр чыгару; сораулар бирү, фикерләрне дәлилле итеп җиткерү, билгеле бер күрсәтмәләр нигезендә эшли белү, контроль, бәяләү	бүлегенең эчтәлеген белү, шәрехли алу			
63	СТУ. М.Галиев. «Нигез» (өзек). 2 нче бүлек	Ф.Урманченың "Нигез" повесте турындагы мәкаләсен укып фикер алышу, сорауларга җавап бирү	Ватанпәрвәрлек хисләрен аңлау	Укыганны гомумиләштерә, нәтиҗә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү, сораулар кую, үз фикерен дәлилле җиткерү, эшчәнлекнең нәтиҗәләренә контроль ясау һәм бәяләү	«Нигез» (өзек). 2 нче бүлегенең эчтәлеген белү, шәрехли алу			
64	БСҮ. Инша. «Мин туган нигез»	Тема буенча кереш әңгәмә оештыру, план төзү, инша язу	Туган нигезнең кадерен белергә өйрәнү	Өйрәнелгән материалны гомумиләштереп куллана белү, сөйләм телен, язу культурасын, иҗади фикерләвен үстерү, үзбәя	«Мин туган нигез» темасы буенча инша яз алу			
Тәрҗемә әсәрләр (3 сәгать)								
65	А. Пушкин. «Кышкы кич», «Мин яраттым Сезне!». Л.Шагыйрьҗан. "Минем дә үз Пушкиным бар"	А.Пушкин турында белемнәрне гомумиләштерү, Г.Тукайның А.Пушкинга багышланган шигырен уку, сорауларга җавап бирү. "Кышкы кич", "Мин яраттым Сезне" шигырьләрен язмада тыңлау, аларны чагыштырып, укытучы сорауларына җавап бирү. Л.Шагыйрьҗан. "Минем дә үз Пушкиным бар" язмасы белән танышу	А.Пушкин иҗатына мәхәббәт хисенә төшенү	Танып белү мәсьәләсен аңлау, тыңлап аңлау, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешәрен аңлау, текст эчендә төп фикерне билгеләү, гомумиләштерү; үз фикерләрен тәгъбир итү; бәяләү	А.Пушкин турында мәгълүматлы булу. А. Пушкин шигырьләренең эчтәлеген белү, анализлый алу. Тәрҗемәне оригиналы белән чагыштырып укый белү			
66	М. Лермонтов. «Болытлар»	Г.Тукайның М.Лермонтовка багышланган шигырен уку. "Болытлар" шигырен язмада тыңлау, актёрга охшатып уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, анализ ясау	М.Лермонтов иҗатына мәхәббәт хисе төшенчәсен аңлау	Тыңлап аңлау, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен аңлау, текст эчендә төп фикерне билгеләү, фикер алышуда катнашу, бәяләү	Шагыйрь М.Лермонтов турында мәгълүмат булдыру, “Болытлар” шигыренең эчтәлеген белү, шәрехли алу			
Фантастик әсәрләр (2 сәгать)								
67	А. Тимергалин. «Сәер планетада».	Фантастика терминының аңлатмасын уку, фантастик	Фантастик әсәрләрне укуга	Текст буенча сораулар бирә белү, мәгълүмати эзләнү ысулларын	Адлер Тимергалин Турында			

		әсәрләрне искә төшерү. Интернеттан фантаст язучылар турында мәгълүмат табу. Сүзлек өстендә эшләү. Әсәрне чылбыр буенча уку, план төзү, план буенча эчтәлеген кыскача сөйләү. Хикәяне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, әсәрдән фантастик элементларны табу	кызыксыну уяну	куллану, эчтәлек белән бәйле рәвештә объектларны тану, атау һәм билгеләү, үз фикереңне дәлилләп җиткерү, билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү, план буенча эшләү, бәяләү	мәгълүматлы булу, “Сәер планетада”әсәренең эчтәлеген белү, анализлый алу.			
68	Р. Фәизов.«Бер күбәләк». Фантастика	Әсәрне уку, план төзү, план буенча эчтәлеген кыскача сөйләү. Хикәяне уку, эчтәлеге буенча фикер алышу, әсәрдән фантастик элементларны табу. Инсафиягә характеристика бирү	Табигатькә сакчыл карашлы булу. Сүз сәнгатенең образлы табигатен тоя белү	Танып белү мәсьәләсен аңлау, укылган тексттан кирәкле информацияне табып аеру, төшенчә итеп чыгару, фикер алышуда катнашу, план буенча эшләү, бәяләү	Р.Фәизов турында белү, “Бер күбәләк”әсәрендә эчтәлеген белү, анализлый алу. Фантастика төшенчәсен аңлау			
Балалар әдәбияты (1 сәгать)								
69	Г. Гыйльманов. «Ике дус һәм Акбабай хакында кыйсса»	Дуслык турында мәкальләр табу, мәгънәләрен аңлату, дуслык турында әңгәмәдә катнашу. Кыйссаны уку, план төзү, план буенча эчтәлеген кыскача сөйләү, фикер алышу	Өлкәннәргә хөрмәт хисе булу	Тема буенча материал табу, фикер йөртүнең логик чылбырын төзү, үз фикерләрен ачык һәм тулы итеп җиткерү, эшчәнлекнең нәтиҗәләренә контроль ясау һәм бәяләү	Г. Гыйльманов турында белү, “Ике дус һәм Ак бабай хакында кыйсса»сының эчтәлеген белү, идеясен билгели алу			
Кабатлау, йомгаклау (1 сәгать)								
70	Ел буена үткәннәрне йомгаклау.Р.Фәйзуллин.” Бердәнбер”. Г.Афзал.”Акыл, намус, белем”.	Шигырьләрне уку, анализлау. Ел буе өйрәнгән әсәрләрне, аларның авторларын искә төшерү, фикер алышу, тест биреме эшләү	Татар әдәбияты белән кызыксыну уяну	Гомумиләштерү, тема буенча сораулар бирә белү, уз фикереңне дәлилләп җиткерү, билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү	Р Фәйзуллин һәм Г.Афзал шигырьләрнең эчтәлеген белү, шәрехли белү. Ел буена үткәннәргә йомгак ясый белү			

БЕЛЕМ БИРҮНЕҢ УКЫТУ-МЕТОДИК ҺӘМ МАТДИ-ТЕХНИК ЯКТАН ТӘЭМИН ИТЕЛЕШЕ

Укытучы өчен:

1. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар әдәбиятыннан программа (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 5-9 нчы сыйныфлар / Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф- Вакыт” нәшр., 2014. 51 б.
2. Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар : 1-11 нче с-флар / [басма өчен Ч.М.Харисова, К.С.Фәтхуллова, Х.Н.Хәбибуллина җаваплы]. – Казан: Татар. кит. нәш., 2011. 239 б.
3. Татар әдәбияты. 6 сыйныф : рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк / Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2014. 151 б.: рәс. б-н .
4. Татар әдәбияты. 6 сыйныф : рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк / Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2014. – 111 б.: рәс. б-н .
5. Татар әдәбияты: Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмаларында (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар белән) эшләүче укытучылар өчен методик әсбап. 6 нчы с-ф. /Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, М.Я. Гарифуллина. – Казан: “Мәгариф-Вакыт” нәшр., 2014. 143 б.
6. Мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы / Д.Ф. Заһидуллина.- Яңадан эшләнгән һәм тулыландырылган икенче басма. – Казан: Мәгариф, 2004. 367 б.
7. Татар әдәбияты. Теория. Тарих. Д.Ф.Заһидуллина, Ә.М.Закирҗанов, Т.Ш.Гыйләҗев. – Казан: Мәгариф, 2004. 247б.;
8. Әдәбият белеме сүзлеге. А.Г.Әхмәдуллин. – Казан: Татар кит. нәшр., 1990. 238 б.
9. Әдипләребез: библиографик белешмәлелек. 2 томда/төз. *Р.*Даутов, Р.Рахмани. – Казан: Татар.кит.нәшр., 2009.
10. Заһидуллина Д.Ф. Әдәби әсәр: өйрәнәбез һәм анализ ясыйбыз /Д.Заһидуллина, М.Ибраһимов, В.Әминева. – Казан: Мәгариф, 2007, 112 б.

Укучы өчен:

Татар әдәбияты. 6 сыйныф : рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә. 1 нче кисәк / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан : “Мәгариф – Вакыт” нәшр., 2014. 151 б.: рәс. б-н.

Татар әдәбияты. 6 сыйныф : рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен д-лек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 6 нчы с-ф. Ике кисәктә. 2 нче кисәк / Ф.Ф.Хәсәнова, Г.М.Сафиуллина, М.Я.Гарифуллина; [рәссамы Фәридә Ризаева]. – Казан : “Мәгариф – Вакыт” нәшр., 2014. 111 б.: рәс. б-н .

Интернет-ресурс.

1. Единая коллекция Цифровых Образовательных Ресурсов. – Режим доступа : http://school-collection.edu.ru

Техник чаралар.

1. Шәхси компьютер.
2. Мультимедия проекторы.
3. Экспозицион экран.

Күрсәтмә һәм таратма материаллар

Тестлар, портретлар, презентацияләр, картиналар

Электрон ресурслар: «Бала» китапханәсе, «Татар мультфильмнары»; мультимедиа укыту программалары; татар сайтлары; электрон китапханә; татарча сайтлар (belem.ru; tatarile.org.com); аудио һәм видео әсбаплар:

- Габдулла Тукай. Энциклопедия. Дисклар коллекциясе.

- Шигърият бакчасында. Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия (5-11 сыйныфлар). СБ1, СБ2, СБЗ форматлы. Тезүчесе: Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының Республика мәгълүмат-методик тәэмин итү һәм мәгариф өлкәсендә контроль үзәгенең төп белгече Газимҗанова Р.Г.

- Классик әдәбиятыбыз үрнәкләре. Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия (5-11 сыйныфлар). СБ4 форматлы. Төзүчесе: Газимҗанова Р.Г.

- Язучыларыбызның чыгышлары һәм алар турында истәлекләр. Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия (5-11 сыйныфлар). СБ5 форматлы. Төзүчесе: Газимҗанова Р.Г.

- Язучылар, композиторлар һәм рәссамнар чыгышлары, алар турында истәлекләр. Татар әдәбияты дәресләренә фонохрестоматия (5-11 сыйныфлар). СБ6 форматлы. Төзүчесе: Газимҗанова Р.Г.

- Гаяз Исхакый. Тормыш юлы һәм иҗаты. Мультимедиа басма.

- Фәнис Яруллин. Тормышы һәм иҗатына багышланган методик әсбап.

Мультимедиа басмалар:

- Габдулла Тукай. Интерактив мультимедиа уку-укыту әсбабы;

- 5 нче сыйныф өчен электрон дәреслек. 2014;

Мәгълүмат чыганаклары

Белем бирү буенча федераль агентлык

http://www.apkppro.ru РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрүһәм профессиональ әзерләү академиясе

http://www.lexed.ru Федеральный центр образовательного законодательства

http://www.rustest.ru Федераль тест үткәрү үзәге

http://www. tatedu.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы

http://www.edu. kzn.ru ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы Белем порталы

http://www.mon.tatar.ru

http://www.shoolexpo.ru

http://. belem.ru

http://. tatar.ru ТР рәсми серверы

http://. Tat. Tatar-inform.ru ТР мәгълүмат агентлыгы

http://. intertat.ru ТР электрон газетасы

http://. xat.ru Татар хат алышу хезмәте

http://. suzlek.ru on-line русча сүзлек

http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе

http://. Tatar.com.ru татар теле сүзлекләр һәм үзөйрәткечләр

http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар

http://. selet.ru “Сәләт” яшьләр

http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе

http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар

Электрон ресурслар: “Бала” китапханәсе, “Татар мультфильмнары”, мультимедиа укыту программалары; электрон китапханә; татар сайтлары (belem.ru, tatarile.org.com).

ЭШ ПРОГРАММАЛАРЫН ТӨЗҮ БУЕНЧА
МЕТОДИК ТӘКЪДИМНӘР

РУС ТЕЛЕНДӘ ТӨП ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ 7НЧЕ СЫЙНЫФ УКУЧЫЛАРЫНА ТАТАР ТЕЛЕН ТУГАН ТЕЛ БУЛАРАК ӨЙРӘТҮ ӨЧЕН «ТАТАР ТЕЛЕ»ҺӘМ «ТАТАР ӘДӘБИЯТЫ» ПРЕДМЕТЛАРЫ БУЕНЧА ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Печатается в авторской редакции

Форм. бум. 60x84 1/8. Гарнитура Times.
Усл.печ.л. 8,3

Институт развития образования Республики Татарстан
420015 Казань, Б.Красная, 68
Тел.:(843)236-65-63 тел./факс (843)236-62-42
Сайт: irort.ru e-mail: irort2011@gmail.com